БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 110 (5002)
Пятница
Майн 31
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Тарилгаяа түргэнөөр дүүргэжэ, һайнаар харууһалха

Шэнэ — сталинска табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө ажалай добтолго үдэрһөө үдэртэ үргэдэжэ байна. Металлургнуудай хойноһоо нүүрһэшэд, бүд нэхэгшэд, түмэрзамайхид, нефтянигууд, автомобиле-бүтээгшэд, хүндэ машино-бүтээлгын, үнгэтэ металлургиин, хүнгэн ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд мүрысөөндэ оробо.

Шэнэ табанжэлые бэелүүлхын түлөө эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэришэн ангитай гар гараа барисалдан тэмсэжэ байна. Хабарай тарилга дээрэ туйлаһан тэдэнэй амжалтануудые оромнай баяртайгаар тэмдэглэнэ. Майн 20 болтор олон областьнууд нёдондо жэлдэ орходоо гурбадүрбэ недели урда өөһэдынгөө хабарай тарилгын даалгабарие дүүргэһэн байна. Виницкэ, Каменец-Подольско, Кировоградска, Николаевска, Одесскэ областьнууд, Молдавска ССР ба Кабардинска АССР гүрэнэй даалгабарие 100—104 процент дүүргэбэ. Ороной томохон зерновой районууд—Украина, Кубань, Ставрополье, Дон залаата культурануудай тарилгын түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Оромнай хлопок тарилгые хүсэдөөр дүүргээ. Свекла тарилгын гол районууд свекла тарилгаяа саг болзортонь дүүргэжэ, энэ культурые тариха талмайе нилээд ехээр үргэдхэбэ. Союз соо майн 20 болтор бүхы культурануудай тарилга 1945 оной энэ үедэ орходоо 4,1 миллион гектарта ехээр таригдаһан байна.

Социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй түрүү зэргэдэ колхозно деревниин механизаторнууд ябана. Трактористнууд ба трактористканууд үндэр баян ургаса ургуулха ябадалдань колхозууд ба совхозуудта туһалалсан, шэн зоригтойгоор ажаллана. МТС-үүд ба совхозуудай тракторна парк недондо жэлдэ орходоо 10 миллион гектар газарта ехээр тракторна хүдэлмэри хэһэн байна. Трактор бүхэнэй бүтээсэ 25 гектараар ехэ болоо.

Социалистическэ мүрысөөн хадаа колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдтэ үшөө шэнэ шэнэ геройнуудые түрүүлнэ. Энээнэй эли тодо жэшээнь гэбэл: Краснодарска хизаарта 300-һаа дээшэ тракторна бригаданууд 15-хүсэтэй трактор бүхэнөөр 400-һаа 800 гектар хүртэр газар хахалһан байна.

Мүнөө оромнай хабарай тарилгые дүүргэхэ үедэ оробо. Тарилгын түсэбые гансахан лэ бүхы Союз соо бэшэ, харин республика, область, район, колхоз бүхэн нэгэ хэдыхэн үдэртэл дүүргэхые эригдэнэ. Центральна районуудай, Поволжьеын ба Сибириин зарим нэгэн районууд гээгдэхэ ябадалаа үшөө мүнөө хүртэр усадхаагүй байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. «Правда» хадаа Куйбышевска областьдо тарилгын хангалтагүйгөөр ябажа байһаниие тэмдэглэһэн байгаа. Үнгэрһэн табан үдэрэй үедэ тус область хадаа нэгэ заахан һайнаар тарилгын хүдэлмэриие ябуулһан байна. Тэндэ тарилгын хүдэлмэриин темп 16 процентээр дээшэлбэ. Тиигэбэшье энэ туйлалтаараа һанаагаа амаржа болохогүй: Куйбышевска область хадаа яровой культурануудай хахадыень үшөө тарягүй байна. Тиимэһээ полевой хүдэлмэринүүдэй темпые эридээр дээшэлүүлхын түлөө колхозууд ба МТС-үүдэй бүхы хүсэ ба аргые элсүүлхэ хэрэгтэй.

Түсэбэй хахадай заахан үлүүе дүүргэһэн Чкаловска область хадаа болошогүйгөөр гээгдэнэ. Эндэ просо болбол ехэхэн талмай эзэлнэ гэжэ мэдээжэ. Тиигэбэшье просо тарилга ёһото һайнаар үшөө ябуулагданагүй.

Куйбышевска, Чкаловска, Новосибирскэ, Омск ба бусад хэдэн областьнуудай гээгдэхэ ябадалай гол шалтагаануудай нэгэниинь хадаа—олон МТС-үүдэй машинно-тракторна паркын муугаар хүдэлмэрилһэн, тракторнуудай ехээр миин байһан ушар болоно.

Трактор хадаа хабарай тарилга дээрэ гол шиидхэхы хүсэн гээшэ гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэһээ, машинануудые зүбөөр ашаглаха, МТС-үүдтэ саг үргэлжэ туһа хүргэжэ байха ябадал хадаа партийна организацинуудай, советскэ ба газартаряалангай органуудай эгээл дүтын хэрэг болоно. Энэ эгээл ойлгосотой юумые зарим газарта ойлгоогүй байхань халагламаар байна. Энээнһээ боложо тракторна бригаднуудай трактористнуудай хоёр халаагаар хангагдаагүй байһан, прицепнэ зэмсэгүүдэй үгы байһан дээрэһээ машинануудай заримань миин байһан, бригаднуудта эгээл юрын мастерскойнуудай үгы байһан олон тоото ушарнууд гараба.

МТС бүхэндэ, тракторна бригада бүхэндэ юу боложо байһан тухай нютагай партийна хүдэлмэрилэгшэдэй мэдэжэ байхые, тракторна паркын хүдэлмэриин хойноһоо тэдэнэрэй хиналта шалгалтые шангадхахые туйлахань шухала.

Ороной эдеэ хоолой балансда хартаабха хадаа нилээд ехэ һуури эзэлнэ. Тэрэ болбол гансал эдеэ хоолой шухала зүйл бэшэ, харин ажаүйлэдбэридэ хэрэгтэй үнэтэ юумэ гээшэ. Тиихэтэй хамта тарилгын ябаса тухай мэдээнүүд хадаа хартаабхын культурые зарим областьнуудта хүсэдөөр сэгнэдэггүй байһаниие гэршэлнэ. Курска, Рязанска, Смоленскэ областьнуудта хартаабха һуулгаха ябадалые һулаар дэлгэрүүлжэ, тэрэ хүдэлмэриие хойшонь татажа байна. Энээнһээ боложо ургаса муугаар гаража болохо. Саг үнгэржэ байна. Область бүхэн хадаа хартаабха һуулгаха түсэбөө эгээл ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэжэ шадаха ба дүүргэхэшье уялгатай.

Газарай хүрьһые үшөө ехэ түржэлтэй болгохын, ургасые дээшэлүүлхын ба үбһэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө үбһэ ногоо тарилга онсо удхашанартай гээшэ. Майн эхиндэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол «колхозууд ба совхозуудта үбһэ ногоо тарилгые үргэдхэхэ ба олон жэлэй үбһэ ногооной ургасые дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээнүүд тухай» тогтоомжо абаһан байгаа. Правительство болбол «1946 ондо олон жэлэй үбһэ ногоо тарилгын гүрэнэй түсэбые хүсэдөөр дүүргэхые» советскэ ба газартаряалангай органуудые уялгалһан байна.

Ороной олон районууд үбһэ ногоо тарилгые амжалтатайгаар дүүргэжэ, газартаряалангай культурые дээшэлүүлхэ замда шухала алхам хэбэ. Каменец-Подольско область олон жэлэй үбһэ ногоо тарилгын түсэбые 124 процент дүүргээ. Украинын бүхы областьнууд нёдондо жэлдэ орходоо хоёр дахин шахуу ехэ талмайда үбһэ ногоо тариһан байха юм. Тиигэбэшье үбһэ ногоо тарилгада ёһото анхарал хандуулдаггүй тиимэ областьнууд үсөөн бэшэ, Курганска, Кировскэ, Костромской, Ярославска, областьнууд, Белорусска ССР үбһэ ногоо тарилгын түсэбые 7—9 процент дүүргэбэ. Үбһэ ногоо тарилгые хүгжөөхэ ябадал хадаа хүдөө ажахын талаар гүрэнэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь гээшэ. Үбһэ ногоо тарилгын түсэбые дүүргэхын түлөө бүхы арга-боломжоёо хэрэглэхэ—иимэ зорилго табигдана.

Хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдые дүүргэхэтэйгээ хамта нэгэ доро тарилгын хойноһоо, нэн түрүүндэ хлопок, сахарна свекла, улһа мэтэ культурануудай хойноһоо харууһалга үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Амжалтануудые туйлахын хэрэгтэ ажалай эмхидхэлые зүбөөр табиха ба механизациин бүхы зэмсэгүүдые хүсэдөөр ашаглаха ябадал бригаданууд ба звенонуудые тэдэндэ даалгагдаһан участогууд дээрэнь хүдэлмэрилүүлхые туйлаха ябадал хадаа—хойшолуулашагүй хэрэг мүн.

Парти ба правительство болбол 1946 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай өөрынгөө шиидхэбэридэ тарилгын хойноһоо харууһалха тушаа колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдэй зорилгонуудые эли тодоор ба дүүрэнээр элирхэйлжэ үгөө.

Залаата культурануудай, улһа, үбһэ ногоо тарилгын хартаабха ба овощнуудые һуулгаха ябадалые түргэнөөр дүүргэхэ, тарилгын хойноһоо һайн харууһалга табиха ябадал—партийна ба советскэ организацинуудай, хүдөө ажахы бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дайшалхы зорилго болоно.

Майн 29-эй «Правдын» түрүү бэшэгһээ.

ВКП(б)-гэй Обкомдо

Баяхан ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй бюро болбол „Табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй хойноһоо партийна хүтэлбэри хэхэ тухай" тогтоол гаргаһан байгаа. Бурят-Монголой городууд ба аймагуудаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн хадаа ажалай бүтээсые саашадаа дээшэлүүлхын түлөө, һарынгаа ба кварталайнгаа үйлэдбэриин түсэбүүдые ба табанжэлэй түрүүшын жэл болохо 1946 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые миил дүүргэхэ бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадай үүсхэлые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ ябадалда зорюулагдаһан байха ёһотой гэжэ тус тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Обкомой бюро болбол ажаүйлэдбэриин предприятинуудай болон транспортын, МТС, совхоз болон колхозуудай партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго хадаа шэнэ табанжэлые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе бүхы предприятинууд болон колхозуудаар үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрээндэ бүхы хүдэлмэришэд, колхознигууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадые хабаадуулха ябадалда байна гэжэ тоолоно.

ВКП (б)-гэй горкомууд, айкомууд, эхин партийна организацинууд болбол профсоюзна, комсомольско организацинууд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамтаржа гансал предприяти, МТС, совхоз болон колхозуудай хоорондохи бэшэ, харин цех, участок, халаан, бригада, ферма, бүхы ажалшадай хоорондохи социалистическэ мүрысөөе үдэр бүри ба һайнаар хүтэлбэрилхэ ябадалые хангаха ёһотой. Энээнэй түлөө предприятинууд дээрэ хүдэлмэришэдтэ үйлэрбэриин һалбари бүхэн тушаа Бүхэсоюзна мүрысөөнэй условинуудые тодо һонороор хэлэжэ үгэхэ, ажаүйлэдбэридэхи мүрысөөнэй зорилгонь болбол эрхим шанартай ба даалгагдаһан номенклатурын ёһоор продукци гаргаха тушаа гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхэ болон үлүүлэн дүүргэхэ, продукциин шэнэ зүйлнүүдые шудалха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ болон продукциин өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха тушаа түсэбые дүүргэхэ, ажабайдалай ба культурно-ажаһуудалай барилгын түсэбүүдые дүүргэхэ ябадал болоно гэжэ тайлбарилан хэлэхэ шухала байна.

Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй социалистическэ мүрысөөнэй гол условинууд хадаа хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй сезонно түсэбүүдые (тарилгын хойноһоо харууһалга, пар хахалалга, ургаса хуряалга, хүдөө-ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушаалга, үндэр ургаса туйлан абалга, малажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөлгэ ба тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлгэ) дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал болоно гэжэ колхознигууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ ойлгуулан хэлэхэ хэрэгтэй.

ВКП(б)-гэй Обкомой бюро болбол социалистическэ уялгануудай дүүргэлтын бүридхэлые зүбөөр табиха ябадалда тусхай анхарал хандуулхые ба мүрысөөнэй ябасые хэблэл, радио, показательнуудай доска, болон витринэнүүдтэ үргэнөөр харуулхые дурадхана. Суглаанууд ба үйлэдбэриин зүблөөнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэжэ, тэндэ, мүрысөөнэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ. Тиихэдээ дүнгүүдыень предприятинуудта һара бүри гаргаха ба колхозуудта хүдэлмэриин сезон бүридэ, гү али артель, бригада, звено бүхэндэ амяар амяарынь тусгаар шалгаха болзорнуудые тогтоохо.

ВКП (б)-гэй Обкомой бюро болбол мүрысөөндэ шалгарагшадта дамжуулгын Улаан тугуудые барюулха, тэдэниие „Хүндэлэлэй доскада" гү, али „хүндэлэлэй книгэдэ" бэшэхэ, тус профессиин эрхим хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрэзэргые олгохо, баясхалан хүргэхэ, мүнгэн шангуудые гү, али үнэтэ бэлэгүүдые үгэхэ гэжэ һайшаан дурадхана.

Президент г-н Берут ба Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ г-н Э. Осубка-Моравский гэгшэд түрүүтэй Польско Правительственна делегациин Москвада байһан тухай

Советско-Польско коммюнике

Польско республикын Народово Крайовой Радын Президент г-н Б. Берут, Польско Республикын Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшэ г-н Э. Осубка-Моравский, Польско Республикын маршал М. Роля-Жимерский, мүн тэрэшэлэн бусад хуулита нюурнууд майн 23-да Москвада ерэһэн байгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшэ И. В. Сталин ба СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов гэгшэд нэгэ талаһаа ба Польско правительственна делегаци нүгөө талаһаа хөөрэлдэхэ зуураа, советскэ ба польско арадуудай хоорондохи эб найрамдал ба хани холбоое саашадань хүгжүүлхэ ба бэхижүүлхэ асуудалнуудые хаража үзэһэн байна.

Дайнай үедэ польско армиие зэбсэглэхэ ба хангахатай дашарамдуулан урданай генерал Сикорскиин правительствээр абтаһан али бүхы финансова уялгануудые, мүн тэрээндэ адляар тэрэ үе соо Польско Правительствээр Улаан Армида табигдаһан табилгануудтай дашарамдуулан абтаһан уялгануудые зогсоохо тухай хэлсээе хоёр правительство батална.

Буу зэбсэгэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ өөрынгөө ажаүйлэдбэриие Польшын байгуултарань, польско армиие зэбсэгээр ба һомо хэрэгсэлээр хангажа байхые СССР-эй правительство бэедээ даажа абба. Энэ хүдаа ерээдүйн мүнгэн тоосооной удаан болзортой кредидэй условинуудаар хэгдэдэг байха.

Дайнай урда тээ ба дайнай боложо байха үедэ хилын саанадахи банкнуудта хадагалагдаһан алтанай фондые польско правительстводо абахадань бэрхэшээлтэй болоһон ба тэрээндэ валютын шухала запасуудай дутадаг байһан дээрэһээнь Польшын ажахын онсо шухала хэрэгсэлые хангахын тулада өөһэдынгөө алтанай ресурснуудһаа кредит үгэжэ, Польшодо туһалхаар бэлэн байһанаа советскэ правительство мэдүүлбэ.

Дайн сэрэгэй хохидолнуудай эсэстэ Польшодо үзэгдэһэн эдеэ-хоолой нилээд ехэ ядаралнуудай мүнөө хүртэр үргэлжэлһөөр байһан дээрэһээнь, энээнһээ урда тээхи хэлсээнүүдэй ёһоор Польшые хангаха ябадалые түргэдхэхэ ба туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байһанаа советскэ правительство мэдүүлбэ.

Худалдаа наймаанай асуудалнууд, национальна ба культурна үнэ сэнтэй зүйлнүүдээр СССР ба Польшын хоорондо андалдаха асуудалнууд, мүн тэрэшэлэн СССР-һээ польско арад зониие хүрюулха ба Польшоһоо ород, украинска, белорусска ба литовско арад зониие хүрюулха тухай асуудалнууд, Германи тушаа асуудалнууд зүблэн хэлсэгдэһэн байна. Хоёр правительстводо хабаатай бэшэшье асуудалнуудаар хоёр правительствонууд нэгэн һаналтай байһанаа харуулба.

Хөөрэлдөөнүүд болбол эб найрамдалай, хоорондын этигэлэй ба үнэн сэдьхэлэй оршон байдалда үнгэрбэ.

Мүнөө үдэр польско правительственна делегаци Москваһаа Польшо мордобо.

Президент г-н Б. Берут ба Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшэ г-н Э. Осубка-Моравский түрүүтэй Польско правительственна делегаци Москваһаа мордобо

Польско Республикын Народово Крайовой Радын Президент г-н Б. Берут, Польско Республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ г-н Э. Осубка-Моравский ба бусад хуулита нюурнууд майн 27-до Москваһаа мордобо.

Тэдэнэртэй хамта Польшодохи СССР-эй Элшэн сайд В. З. Лебедев Москваһаа мордолсобо.

Центральна аэродром дээрэ тэдэ мордогшодые СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов, армиин генерал Н. А. Булганин, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо А. Я. Вышинский, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь А. Ф. Горкин, СССР-эй Гадаадын Худалдаа наймаанай Министрын Орлогшо А. Д. Крутиков, Моссоведэй Түрүүлэгшын Орлогшо М. А. Яснов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын харюусалгата сотрудникууд ба бусад үдэшэбэ.

Мүн тэдэнэрые Польско Республикын Москвадахи Посольствын гэшүүд элшэн сайд г-н Г. Раабе түрүүтэй, мүн тэрэшэлэн Москвада түлөөлэгдэһэн посольствонууд ба миссинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд мордуулалсаба.

Мордуулга дээрэ хүндэлэлэй караул жагсаагдаһан ба Польско Республикын ба СССР-эй гүрэнэй гимнүүд татагдаһан байна.

Аэродром болбол польско ба советскэ тугуудаар шэмэгдэһэн байгаа.

Г. Б. Берудэй үгэ

Г. Б. Берут мордохынгоо урда тээ аэродром дээрэ микрофоной үмэнэ мэдүүлбэ:

Москва городой гражданинууд! Мүнөөдэр бидэнэр ехэ баяртайгаар танай гоо һайхан столицаһаа мордохоо байна ди. Польско правительственна делегаци болбол энэ богонихон сагые танай городто тон баяртайгаар үнгэрбэ. Бидэнэр болбол бусад ямаршье оронуудта Польшын түлөөлэгшэдэртэ үзүүлэгдэдэггүй танай саг үргэлжын һайхан угга гаһа, тусгаарлабал мүнөөнэй үнэн сэдьхэлэй халуун угталгада ехэ баяртай байнабди.

Манай бүгэдын хэрэгүүд ба хэрэгсэлнүүдтэ тон ехэ анхарал табигаар хандаһан Польшын агууехэ хани болохо Советскэ арадуудай агууехэ вождь генералиссимус Сталинда бүхы польско делегациин нэрэһээ гүнзэгы баярые хүргэнэб.

Польско ба советскэ арадуудай бэлэршэгүй эб найрамдал мандаха болтогой!

И. В. Сталин югославска правительственна делегацитай уулзаба

Майн 27-до СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов Югославиин Арадай Федеративна Республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Маршал Иосип Броз-Тито, Дотоодын Хэрэгүүдэй Министр г-н А. Ранкович, Генеральна Штабай Начальник г-н К. Попович, Сербиин Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ г-н Б. Нешкович, Словениин Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ г-н Б. Кидрич ба СССР-тэ һуугаа Югославиин Элшэн сайд г-н В. Попович гэгшэдтэй уулзаба.

Уулзалга дээрэ СССР-эй Югославидахи элшэн сайд А. И. Лаврентьев байлсаба.

Британска элшэн сайд г-н А. Петерсон И. В. Сталинтай уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин Великобританиин элшэн сайд г-н А. Петерсонтой майн 27-до уулзаба.

Уулзалга дээрэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов байлсаба.

ТАБАНЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ ДҮРБЭН ЖЭЛ СОО ГҮЙСЭДХЭХЭ

СТАЛИНАБАД, майн 25. Майн урдахи социалистическэ мүрысөөндэ илажа гараһан Куйбышевай нэрэмжэтэ Сталинабадска хлопок сэбэрлэлгын завод болбол май һарынгаа дээшэлүүлэгдэһэн түсэбые үсэгэлдэр гүйсэдхэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан тус завод дээрэ хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигүүдэй суглаан боложо предприятиин табанжэлэй түсэбые дүрбэн жэл соо гүйсэдхэхэ гэжэ шиидхэгдэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн хлопок үйлэдбэрилэгшэд болбол энэ жэлэй программые октябриин һайндэр болтор дүүргэхэ уялга абаба. (ТАСС).

СССР БА США-ГЭЙ ХООРОНДО БОЛОХОО БАЙГАА ШАТАРАЙ МАТЧИИН ТУХАЙ

СССР ба США-гэй хоорондо шатарай матчиие үнгэргэхын тулада американска шатаршадай команда Москвада уригдаба. Тус матчиие сентябриин эхиндэ үнгэргэхөөр хараалагдаһан байна. Хоёр тур соо 10 досканууд дээрэ наадагдаха. Хабаадагшад бүхэн хоёр партиие наадаха ба бүхыдөө 20 парти наадагдаха байна. (ТАСС).

Югославиин Арадай Федеративна Республикын Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшэ Иосип Броз-Тито түрүүтэй Югославска правительственна делегаци Москвада ерэбэ

Югославиин Арадай Федеративна республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Маршал Иосип Броз-Тито ба делегацида хабаадалсагша бусад хуулита нюурнууд майн 27-до Москвада ерэбэ.

СССР-эй Югославидахи элшэн сайд А. И. Лаврентьев нэгэн хамта Москвада ерэлсэбэ.

Центральна аэродром дээрэ ерэгшэдые СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо В. Г. Деканозов, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генеральна Штабай Начальнигай Орлогшо генерал-полковник С. М. Штеменко, Моссоведэй Түрүүлэгшын Орлогшо М. А. Яснов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын ба СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министерствын харюусалгата сотрудникууд угтаба.

Югославиин Арадай Федеративна Республикын Посольствын гэшүүд Элшэн сайд г-н В. Попович түрүүтэй, югославска худалдаа-наймаанай делегаци худалдаа-наймаанай Министр г-н Н. Петрович түрүүтэй, мүн тэрэшэлэн Москвада түлөөлэгдэһэн посольствонууд ба миссинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд ерэгшэдые баһа угталсаба.

Уулзалга дээрэ хүндэлэлэй караул жагсаагдаһан ба Югославиин арадай Федеративна республикын ба СССР-эй гүрэнэй гимнүүд татагдаһан байна.

Аэродром болбол югославска ба советскэ тугуудаар шэмэгдэһэн байгаа.

Маршал И. Броз-Титын мэдүүлгэ

Маршал Иосип Броз-Тито Москвада ерэһэн дары аэродром дээрэ микрофоной үмэнэ иигэжэ мэдүүлбэ:

Эндэ агууехэ Советскэ Союзай столицада Югославиин Арадай Федеративна Республикын правительствын ба Югославиин Арадуудай зүгһөө эгээл халуун мэндые хүргэхэ байһандаа баяртайб. Советскэ Союзай ба Югославиин арадуудай хоорондохи эб найрамдал ба холбооной хуулиин ёһоор баталагдаһанһаа хойшо нэгэ жэл үнгэрбэ, тиигэд Югославиин арадай Федеративна республикын хүгжэхэ ба бэхижэхэ ябадалда энэ эб найрамдалай холбоон тон ехэ удхашанартай байба. Энхэ амгалан байдалай үедэ дайн сэрэгэй үедэ мэтэ адляар туһалдаг эгээ үнэн ханимнай, эгээл ехэ хамгаалагшамнай агууехэ Советскэ Союз мүн болоно гэжэ энэ жэлэй турша соо Югославиин арадууд лаб мэдэбэ.

Эгээл тиимэ дээрэһээнь Югославиин арадуудай абажа байгаа бүхы туһаламжын түлөө Советскэ правительстводо, агууехэ Советскэ Союзда, Советскэ Союзай арадуудта баярые дамжуулан хүргэхэ ёһотойб.

Агууехэ Советскэ Союз мандаха болтогой!

Сталин мандаха болтогой!

Үхибүүд ба эхэнүүдтэ үгтэхэ курсовконууд

СССР-эй Элүүрые сахиха Министерствын курортнуудай ба санаторинуудай главна управлени комбинированнэ путевкоор Евпатория гэжэ курорт дээрэ үхибүүдэй эмнэлгые эмхидхэхэнь. Иимэ курсовкоор эмнүүлхэ бүхы болзор соонь эхэнь өөрынгөө үхибүүдтэй сугтаа курорт дээрэ байлсаха эрхэтэй байна. Курсовко болбол байра, эдеэ-хоол, диетическэ столово ба курортын поликлиникэдэ эмнүүлхэ арга боломжые олгоно. (ТАСС).

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй Парижска зүблөөнэй дүнгүүд тухай советскэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ

В. М. МОЛОТОВОЙ хэһэн мэдүүлгэ

Парижда болоһон гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй зүблөөнэй дүнгүүд тухай «Известиин» ба «Правдын» корреспондентнүүдэй асуудалнуудые табиһан дээрэһээнь ба һүүлэй үедэ бусад оронуудта эдэ дүнгүүд тушаа элдэб тайлбаринууд үгтэдэг болоһой дээрэһээнь СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов иимэ мэдүүлгэ хэбэ:

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй зүблөөн хадаа үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада хэгдэһэн гурбан министрнүүдэй Московско зүблөөнэй шиидхэбэриин еһоор Парижда болоһон байна. Московско зүблөөн болбол гурбан гүрэнүүдэй Берлинскэ конференциин заабаринуудые хүтэлбэри болгожо, Итали, Румыни, Болгари, Венгри ба Финляндитай хэхэ эб найрамдалай договорнуудые бэлэдхэхэ тухай асуудал тушаа тусхайта шиидхэбэри абаһаниинь мэдээжэ. Парижска сесси дээрэ советскэ делегаци хадаа Московско зүблөөнэй шиидхэбэриие эрхэбэшэ тон тодоор гүйсэдхэхэ еһотой байһан ушарһаа үндэһэлһэн байгаа. Энэ шиидхэбэриин ёһоор, тусхайта проектнүүдые бэлэдхэжэ дүүргэһэнэй һүүлээр дээрэ заагдаһан эб найрамдалай договорнуудые хэлсэхэ конференци зарлаха гэжэ хараалагдаһан байгаа бэлэй.

Московско хэлсээнэй тогтоолой ёһоор, Советскэ Союзай, Великобританиин, Холбоото Штадуудай правительствонууд, Итали тушаа мүн баһа Франциин правительство—эдэнэр хадаа дээрэ дурсагдагша эб найрамдалай договорнуудые зохёоходоо хоорондоо шухала нэгэн һаналда ерэхэ ёһотой байгаа.

Энэ юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, 21 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө эб найрамдалай конференци зарлаха хүртэр тэдэ правительствонууд эб найрамдалай договорнуудай хоорондоо хэлсэжэ тааралһан проектнүүдые зохеон гаргаха еһотой. Энээниие ондоогоор ойлгохо ябадал юундэ хүргэхэб гэхэдэ, жэшээнь, Италитай хэхэ эб найрамдалай договорой нэгэ проектын орондо конференци дээрэ Италитай хэхэ эб найрамдалай договорой хоер проект табигдаха болохо һэн. Энэ ушарта конференцидэ хабаадагшадай нэгэ бүлэгынь эб найрамдалай нэгэ договорто гараа табижа, конференцидэ хабаадагшадай нүгөөдэ бүлэгынь эб найрамдалай ондоо договорто гараа табиха болохо һэн. Энэнь хадаа үнэн хэрэг дээрээ эб найрамдалай нэгэдэмэл конференци хэхэ гэһэн үзэлэй буруу һүрэһэн ябадал болохо бэлэй. Иимэ байдалай тэсэшэгүйнь тоншье элитэ. Тиимэ дээрэһээ советскэ делегаци болбол конференци зарлаха болзорые эб найрамдалай договорнуудые бэлэдхэхэдээ уридшалан үгэеэ ойлголсоһоншье үгышье хамаагүй тогтоохо гэһэн Америкын Холбоото Штадуудай делегациин дурадхалые зүбшөөхэ аргагүй байгаа. Мүн американска делегациин баһа британска делегацяар дэмжэгдэһэн энэ дурадхалынь Берлинскэ конференциин ба Московско зүблөөнэй шиидхэбэринүүдтэ эрид зүрюу байһаниинь тон элитэ ба юрэнхыдөө бата бэхи эб найрамдал тогтоохые оролдожо байгаа нацануудай хоорондохи хани харилсаануудай саашадаа хүгжэхэ ябадалда тон таарамжагүй хойшолонтой болохо байгаа.

Ушар тиимэ дээрэһээ Парижска зүблөөн дээрэ советскэ делегациин оролдолго болбол Итали, Румыни, Болгари, Венгри ба Финляндитай хэхэ эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдэй гол гол асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсоһон шиидхэбэринүүдые абаха гэһэн ябадалда сохом зорюулагдаһан байна гээшэ. Энэ талаар мэдээжэ һайн үрэ түйлагдаба гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй, зүгөөр энээниие хүсэд дүүрэн гэжэ хэлэжэ болохогүй.

Парижска зүблөөнэй болоһоной эсэстэ Румыни, Болгари, Венгри ба Финляндида зорюулагдаһан эб найрамдалай договорнуудай бэлэдхэл, үзэгдөөгүй үлэһэн экономическа статьянуудые оруулангүй хэлээ һаа, гол түлэб дүүрээ гэжэ тооложо болоно. Эдэ договорнуудые бэлэдхэхэ даалгабаритай правительствонуудай хоорондо бүхы гол асуудалнууд: территориальна, сэрэгэй хизаарлалга, репараци ба бусад асуудалнууд зүбшэгдэжэ абтаба. Энээндэ иимэ ушар туһалаа гэбэл, советскэ правительствын дурадхаһанай ёһоор, дээрэ хэлэгдэһэн эб найрамдалай договорнуудай үндэһэн дээрэ саг зуура эбтээ орохо үедэ сателлит-гүрэнүүдэй абаһан имагтал гол гол уялгануудые оруулалсаһан условинууд табигдаһан байха юм. Энэнь союзнигуудай хуулита ашаг туһыень хангаха байна, зүгөөр тэдэ условинуудынь тус гүрэнүүдэй доторойнь хэрэгтэ газаа тээһээ хамаадаха ябадалда хүргэхэгүй байгаа. Румыни, Болгари, Венгри ба Финляндитай хэхэ эб найрамдалай договорнууд тушаа тааралдаагүй үлэһэн асуудалнуудынь гол түлэб тус договорнуудай экономическа бүлэгтэнь хабаадана, энэнь даб дээрэ Министрнүүдэй Соведтэ харагдаагүй байһан гэбэшье, тусхай комиссинуудта зүбшэгдэһэн аад, арсалдаатай үлэһэн байгаа. Зүгөөр Дунай дээрэ худалдаа наймаа хэхэ ба судоходство тухай асуудал мэтын иимэ асуудал, Дунай шадарай гүрэнүүдэй гол ашаг туһые дайраха байбашье, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ нэгэнтэ бэшэ хэлсэгдэһэн байна. Советскэ делегациин һанамжаар энэ асуудалые хэрбээ Дунай шадарай оронуудтай хани харилсаагаа хүгжүүлхые хүсэхэ юм һаа, тус гүрэнүүдэй хабаадалгагүйгөөр хэлсэжэ ба шиидхэжэ болохогүй байгаа. Дунай дээрэ судоходствын ёһо гурим тухай асуудал хадаа, хамагай түрүүн, Дунай шадарай гүрэнүүдэй өөһэдынь хэрэг мүн ба тэдэниие Дунай шарадай тус тус гүрэнүүдтэй хэхэ эб найрамдалай договорнууд соо шиидхэжэ болохогүй. Зарим Дунайн бэшэ гүрэнүүдэй зүгһөө Дунай шадарай гүрэнүүдтэ өөһэдынгөө дура зориг ба Дунай шадарай гүрэнүүдэй илангаяа Дунай шадарай союзна гүрэнүүдэй (Чехословаки, Югослави) ашаг туһые тоохогүй байһан тиимэ ёһо гурим Дунай дээрэ байгуулха гэжэ зааха эрхэ өөһэдтөө олгохо ябадалые зүб гэжэ тооложо болохогүй. Италитай хэхэ эб найрамдалай договор тушаа хэрэгэй байдал нилээд ехэ түбэгтэй болоһон байна. Хэдэ хэдэн гол шухала асуудалнуудай талаар, жэшээлхэдэ, репарацинууд тухай асуудалаар, урдань Италиин эзэмдэлгэдэ байһан колонинуудай хуби заяан тухай асуудалаар, Итали ба Югослави хоёрой хоорондын хилэ тухай ба Триестын хуби заяан тухай асуудалаар, мүн баһа бусад хэдэн асуудалнуудай талаар ондо ондоо һаналнууд эндэ гараһан байна.

Репарацинууд тухай асуудалые абаад үзэе. 1941—42 онуудта фашистска Италиин хэдэн зуун мянган сэрэгүүд СССР-эй газар дээрэ добтолон сүмэржэ ороһон байгаа. Тэдэнэр гитлеровецүүдээр хамта манай советскэ Белоруссиин столица Минскые, Харьков ба бусад олон Украинын городууд ба тосхонуудые һүйдхэн һандаргажа, Дон мүрэн хүртэр ерэһэн ба манай орондо айхабтар ехэ хохидол үзүүлһэн байна. Итальянска фашистска сэрэгүүд болбол Югославида, Грецидэ ба Албанида добтолон сүмэржэ ороходоо, эндэ мүн баһа тон ехэ һүйдхэл хохидол ушаруулһан байха юм. Хэды тиимэ болобошье, Италида фашизмые унагааһан ябадалые тоодо абажа, дайнай һүүлшын жэлнүүдтэ демократическа Итали союзнигуудай талада дайнда хабаадалсаһаниие анхаралдаа абажа, Советскэ Союз болбол тэрэнһээ зургаан жэлэй болзор дотор абаха өөрынгөө репарационно эрилтэнүүдые миин 100 миллион доллар тэдыгээр хизаарлаһан байна, энэ ушар болбол, юуншье хадаа, агресси хэхэ ба ондоо гүрэнэй газар дээрэ добтолон сүмэржэ орохо ябадал гэмнэлгэдэ оронгүй үлэхэгүй байһан ёһо ушарые һанүүлха тэды зүйл болоно. Тэрэ зуура Советскэ Союз болбол Югослави, Греци ба Албанида үгтэхэ ёһотой 200 миллион долларай репарационно эрилтэнүүдые зүбтэй гэжэ тоолодог байна. Эдэ тоонуудые харахада, Италиһаа эриһэн манай репарационно эрилтэнүүд болбол дайнай жэлнүүдтэ тэрэнэй гаргаһан хохидолой тон багахан хубииень бүглэжэ шадаха байһаниинь эли тодо болоно. Италиһаа Советскэ Союзай эриһэн репарационно эрилтэнүүдые Парижска зүблөөн дээрэ гансахан лэ француззска делегаци зүбшөөн дэмжэглэһэн байха юм. Американска делегаци ба тэрээнтэй хамта английска делегаци болбол Советскэ Союзай энэшье тон зүбтэй эрилтэнүүдые дүүрэнээр зүбшөөн дэмжэглээгүй байна. Бүри Берлинскэ конференци дээрэ германска асуудалые зүбшэн хэлсэжэ байхадаа, американска, британска ба советскэ правительствонууд болбол дайсанай үһан сэрэгэй флодые репарациин тоодо оруулхагүй, харин олзо трофей гэжэ тоолохо байбашье, мүнөө США-гэй делегаци болбол итальянска олзо трофейнүүд сооһоо Советскэ Союзда үгтэхэ ёһотой сэрэгэй корабльнуудай үнэ сэнгые СССР-эй репарациин түлбэриин тоодо оруулха гэжэ дурадхаһаниие эндэ тэмдэглэхэдэ дүүрэн эли тодо болоно.

Репарацинууд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэдээ, өөрынгөө территори дээрэ дайсанай сүмэрэн ороогые үзөөгүй оронуудай түлөөлэгшэд болбол энэ асуудалда Советскэ Союзһаа ондоогоор хандадаг ушар анха түрүүнээ гаража байгаа бэшэ юм. Нээрээшье, харин хартанай добтолон оролго дээрэһээ һандарал хохидолдо ороһон арадуудта энэрэн хайралһан үгэнүүдые хэлэхэ тэдыгээр үнгэржэ ба мүн энэ үедөө «репарацинууд тухай мартахын» уряал хэжэ яажа болохоб? Иимэ ябадал хадаа «садхалан хүн үлэсхэлэн хүниие ойлгодоггүй» гэһэн ородой оньһон үгын тон зүб байһаниие баһа шэнээр баталһан зүйл мүн болохо байна. Тиимэ гэтэр, итальянска хэблэлдэ гараһан хуулита мэдүүлгэнүүд дээрэһээ харахада, Итали болбол Англи ба США-гэй ашаг туһада эзэмдэлгэтэ ябадалай айхабтар ехэ гарза гаргашалжа байһаниинь эли тодо байна. Хэдэн миллиард доллар болохо энэ эзэмдэлгэтэ ябадалай гаргашын тоое нэгэ заахан тэдышье хороогоо һаа, Итали болбол Советскэ Союзай репарационно эрилтэнүүдые гүйсэдхэхэ аргаяа тон дүүрэнээр оложо шадаха байгаа. Нүгөө талаһаа, итальянска ажаүйлэдбэри болбол захилта заказуудые тон ехэтэ хэрэглэжэ байһыень бидэнэр һайн мэдэнэбди. Тиимэдэ Советскэ Союзай табиһан репарационно эрилтэнүүдые гүйсэдхэхэ ябадал болбол Италиин гүрэнэй бюджедтэ ехэ хүндэ үүргэ болохогүй, харин хэдэн жэл соо итальянска ажаүйлэдбэридэ ехэхэн захилта заказ олгохо байна.

Теэд Итали Советскэ Союзда эд бараа тушаажа, өөрынгөө репарациие түлэхэ ёһотой һэн гэһэн дурадхалда американска ба английска талаһаа юундэшьеб эгээ ехэ арсалта хүшөөлтэ гаргагдадаг байна. Итальянска ажаүйлэдбэриин энэ тушаалганууд болбол Италиие Холбоото Штадууд ба Великобританиин зүгһөө финансироваһанай ашаар табигдаха байна гэһэн мэдүүлгэнүүд болбол ямаршье үндэһэгүй байха юм. Нүгөө талаһаа, итальянска ажаүйлэдбэри болбол американска ба британска ажаүйлэдбэриие эрхилэгшэдэй ашаг туһада шүтэнги байдалтай гэжэ тоолохо ябадалые зүб гэшэгүй байна. Италиин национальна ажаүйлэдбэри болбол нилээд баян түүхэтэй ба мүнөө тэрээнэй урда хүгжэн дэбжэхын шэнэ ба шухала шанартай хараа зам нээгдэхэ ёһотой байна. Хэрбээ манда һаад хүргөөгүй һаань, Советскэ Союз ба Итали болбол репарациин асуудалнуудай талаар тусгаар ехэ бэрхэшээлгүйгөөр үгэеэ ойлголсожо шадаха байгаа.

Итальянска мэдэл доро урдань байһан колонинууд тухай асуудалда Министрнүүдэй Лондонскошье, мүн баһа Парижскашье зүблөөн дээрэ тон ехэ анхарал табигдаһан байна. Советскэ Союзда гансааранданъ гү, али үгышье һаа Италитай сугтанъ хэдэн жэлээр Триполитаниие тэдхэбэри доронь үгэхэ гэһэн һанамжаяа бидэнэр захаданъ хүртэр аршалаагүй байгаабди, тиибэшье, зүгөөр энэ ябадал болбол Дундада далайн зам дээрэ советскэ худалдаа-наймаанай суднануудта тон ехэ удхашанартай байха ба богонихон болзор дотор Триполитаниин национальна бээе дааанги байдалые тогтоохын ашаг туһые дүүрэнээр хангажа шадаха байгаа. Советскэ Союз ба мүн баһа Франци болбол урдань Италиин эзэмдэлгэ доро байһан колонинууд Италиин өөрынь тэдхэбэридэ ороо һаа һайн байгаа гэжэ тоолоһон байха юм, ушарынь хадаа, Итали болбол мүнөө демократическа гүрэн болоод байхадаа Нэгэдэмэл нацануудай организациин хүтэлбэри доро эдэ оронуудые национальна бээе дааанги байдалда бэлэдхэхын зорилго дүүргэжэ шадаха байна. Энэ дурадхал болбол түрүүшын үедэ американска делегациин зүгһөө зүбшөөн дэмжэгдэһэн байба, гэбэшье тус делегаци болбол британска делегациин арсалтые хала барижа, өөрынгөө энэ һанамжые удангүй һөөргэнь буусааһан байна. Энээн дээрэһээ итальянска колонинуудай хуби заяан тухай асуудал шиидхэгдээгүй үлэбэ, харин энэ асуудалай талаар Советскэ Союзай буултанууд болбол ёһото сэгнэлтэ ба үнэхөөр һайшаалта оложо шадаагүй байна.

Урдань Италиин эзэмдэлгэдэ байһан колонинууд тухай асуудалда американска ба британска делегацинууд болбол бусад оронуудай хуули ёһото ашаг туһануудта хэды харша байбашье, харин хододоо хоорондоо үгэсэжэ, ябуулгануудаа хэдэг байһаниинь тон эли тодо болоо. Парижска зүблөөн дээрэ британска проект табигдахадаа, энэ проектын ёһоор итальянска колонинууд бултадаа шахуу үнэн дээрээ Англиин хянамжа дооро орохо ёһотой болоно. Триполитани ба Киренаика хоёрой багтаадаг Ливидэ, тэрэ газарһаа британска сэрэгүүдые гаргангүйгөөр, «Ливиин бээе даанги байдал» соносхохые дурадхаһан байна. Мүн баһа Итальянска Сомали ба Эфиопиин мэдэлэй хоёр газарнуудые (Огаден ба «резервэдэ оруулагдаһан территоринуудые») нэгэдүүлжэ «Ехэ Сомалиие» бии болгоод, тус «Ехэ Сомалиие» Великобританиин тэдхэмжэ доро үгэхэ гэһэн дурадхал оруулагдаба. Тиигэбэл Великобританиин колониальна импери болбол Хойто ба Зүүн Хойто Африкада өөрынгөө эрхэнүүдые баһа шэнээр үргэдхэн эзэмдэжэ абаха болоно. Хэнэйшье харахаар, һүүлшын дурадхал болбол имагта илагдаһан Италиин газар дээрэһээ бүридэнэ бэшэ, харин хэнэйшье мэдэхээр, Нэгэдэмэл нацануудай организациин член болохо Эфиопиин газарһаа бүридэхэ ёһотой гэжэ дурадхагдаһан байха юм. Иимэ түсэбүүдые бэелүүлээ хада, Дундада далайн ба Улаан далайн айхабтар үргэн райоч дээрэ Великобританиин гансаараа эзэмдэн байха эрхэ улам саашадаа бэхижүүлэгдэхэ ябадалда хүргэхэ байна. Британска эдэ түсэбүүд болбол американска делегациин зүгһөө шүүмжэлэлдэ ороогүй байха юм. Тэрэ байтагай, Дундада далай дээрэ Британиин гансаараа эзэмдэн байха байдалые занданъ үлөөхэ ба улам саашаданъ бэхижүүлхын талаар Великобританида таарамжагүй мэтэ һанагдадаг али бүхы дурадхалнууд болбол гансахан британска бэшэ, мүн баһа американска талаһаа эрид хатуу арсалтада ородог байгаа. Тиимэдэ итальянска колонинууд тухай асуудал болбол шиидхэгдээгүй үлэһэн ба мүн британска сэрэгүүд гансахан эдэ газарнууд дээрэ бэшэ, мүн баһа Эфиопиин зарим нэгэн газарнууд дээрэ саашадаашье эзэниинь байһан зандаа үлэһэн байна.

Итали ба Югославиин хоорондохи хилэ тухай ба Триест тухай асуудал болбол Парижска зүблөөнэй гол асуудалнуудай нэгэн мүн гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Гансахан лэ советскэ делегаци энэ асуудалай талаар Югославиие дэмжэһэн байна. Юлийскэ Крайна тухай Югославиин эрилтэнүүдэй зүб байһаниие хэншье арсаагүй юм. Юлийскэ Крайные Италида үгэхэ тухай нэгэдэхи дэлхэйн дайнай һүүлдэ абтаһан тогтоолые хэншье хамгаалаагүй. Тэрэ газар Югославиин национальна территориин нэгэн хуби байһан ба тэрэ территори дээрэ нэлэнхы ехэнхинь словенецүүд ба хорвацуудһуужа байһаниинь бүгэдэндэ эли тодо байгаа. Тиигэбэшье американска, британска ба французска экспертнүүдэй дурадхалай ёһоор, Юлийскэ Крайна болбол зүүн ба баруун хоёр хуби болгогдон таһалагдаһан байна. Тэрэ зуура, французска проектын ёһоор Юлийскэ Крайнын тон багахан хубинь болохо баруун хуби сооҥ бүхы Юлийскэ Крайнын толгойнь болохо Триест Югославиһаа таһалагдаха ушартай болоно. Үнэндөө тус городто итальянска зон диилэнхи олон байбашье, Югославиин тон шухала удхашанартай национальна ашаг туһые эбдэлгүйгөөр, мүн тус городто өөртэнь ехэхэн экономическа хохидол ушаруулангүйгөөр Триест городые Юлийскэ Крайнаһаа таһалжа болохогүй байна. Тиимэдэ Итали ба Югослави хоёрой хоорондохи хилын асуудал шиидхэгдэнгүй үлэбэ. Гэбэшье энэ асуудал болбол манай ниитын союзник болохо Югославиин национальна ашаг туһые хангаха тээшэнь дары сагаа шиидхэгдэхэ ёһотой байһаниинь тон элитэ.

Италитай хэхэ договорой экономическа асуудалнуудай удхашанарые багадуулжа болошогүй. Ушарынь, эб найрамдалай бусад договорнууд дотор экономическа шанартай адли иимэнүүд асуудалнууд гарадаг байха юм. Эб найрамдалай договорнуудые бэлэдхэхэ ябадалда дайн байлдаан соо хүсөө буураһан оронуудта аюултай һаналнууд гарадаг байна, ушар юуб гэбэл: англо-американска капиталай зүгһөө ехэ ба бага гүрэнүүдэй экономикые өөрынгөө нүлөөгэй эрхэ доро абаха гэһэн хүсэлнүүд бии байдаг ба эдэ гүрэнүүдтэ үзүүлхэ гэһэн экономическа туһаламжа гэһэн зүйлөөр дээрэхи зорилгонуудые бэелүүлхын зэбсэг болгохые хүсэдэг байнабшуу. Эб найрамдалай договорнуудта олон тоото экономическа, финансова ба бусад статьянуудые оруулжа, хүсэ ехэтэй гүрэнүүдэй зүгһөө экономическа буурай гүрэнүүдтэ, тиихэдээ, дайнай һүүлдэ үшөө экономическа байдалаа заһажа шадаагүй гүрэнүүдтэ, энэ аргаар өөрынгөө һанал зоригые хүсөөр баалаха гэһэн һанал хүсэлнүүдтэй бидэнэр ушарһан байнабди. Юрэнхыдөө, иимэ дурадхалнуудайнгаа үндэһэн баримта болгожо—худалдаа наймаанай ба бусад хизаарлалтануудые үгы хэхын ашаг туһа тухай, хари гүрэнэй капиталда эрхэ сүлөө олгохо тухай гэхэ мэтэ һанамжануудые хэлэдэг зантай байна. Нүгөө талаһаа, Советскэ делегаци болбол демократическа хүгжэлтын ба экономическа һэргээлтын зам дээрэ ороод байһан урдын сателлит-гүрэнүүдэй национальна ашаг туһануудые газаашалжа шадахагүй байгаа,—ушарынь хадаа, Советскэ Союз болбол ямар нэгэн гүрэнэй зүгһөө дайнай эхин жэлнүүдтэ дайсанай талада байһан болобошье һаань, бусад оронуудые экономическа талаар дарлан мүлжэхэ гэһэн һанал хүсэлые дэмжэглэжэ шадахагүй байна. Нээрээшье, Италиие гү, али ямар нэгэн тиимэ шанартай ондоо гүрэниие ямар нэгэн колони мэтэ үзэжэ, тэрэ гүрэн дотор эзэмдэн ороһон державанууд хадаа тус гүрэнүүдэй национальна ашаг туһыень анхаралдаа абангүйгөөр, өөрынгөө дураар эзэн боложо байха гэдэг яашье таарахагүй байна.

Италида Холбоото Штадуудай, Англиин, СССР-эй ба Франциин түлөөлэгшэдһөө «договорной комисси» байгуулха тухай асуудалда ехэхэн анхарал хандуулагдаһан байха юм. Американска проектын ёһоор, тус «договорной комисси» болбол эб найрамдал баталһанай хойно 18 һарын турша дотор элдэб сэрэгэй асуудалнууд, репараци, реституци, сэрэгэй гэмтэ ябадал хэгшэд тухай гэхэ мэтын талаар эб найрамдалай договор дотор хэлэгдэһэн хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэхэ ёһотой болоно. Гэрэ зуура, тус комисси болбол гансахан дүүргэлтын үүргэтэй байха бэшэ, мүн баһа сүүдлэхэ эрхэтэй байха болоно, тайлбарилан хэлэбэл, демократическа хари гүрэнэй газар дээрэ айхабтар ехэ үргэн эрхэтэй байха болоно. Тус комиссиин иимэ ехэ үргэн эрхэ болбол эб найрамдалай договорто гар табиһанайнгаа һүүлдэ нэгэдэмэл нациин зэргэдэ орохо эрхэтэй болоһон итальянска гүрэнэй бээе даанги эрхэ байдалда харша байха байна. Дүүргэлтын ба мүн баһа сүүдлэхэ эрхэ үүргэтэй комиссиие байгуулха ябадал хадаа Италида капитуляцида ороһоной журам шэнги адли байдал мүн болохо түла энэ ушар болбол Италиин гүрэнэй эрхэ байдалай принциптэ яашье таарахагүй гэжэ советскэ делегаци тоолоно. Иимэ комиссиие байгуулха ябадал болбол эбтээ оролгын условинуудые хүнгэлхэ тухай Париж дээрэ гар табигдаһан дурадхалда харша байна гэжэ мүн баһа манай зүгһөө хэлэгдэһэн байха юм. Тиимэдэ энэ асуудалай талаар нэгэн һанал түйлагдажа шадагдаагүй. Энэ дурадхалай авторнууд болбол саашадаа һайнаар бодожо үзөө һаа «договорной комисси» байгуулхамнай гэжэ саашадаа хэлэхэ ябадал таарамжагүй гэжэ ойлгохо бээ гэжэ һанагдана.

Хэнэйшье мэдэхээр, французска делегациин дурадхалай ёһоор, тус зүблөөн дээрэ мүн баһа Германи тухай асуудал хэлсэгдэһэн байха юм. Франци болбол Рурска, Рейнскэ ба Саарска областьнуудые Германиһаа таһалха ёһотой гэжэ баһа дахин табиһан байна, тиибэшье энэ асуудал тушаа хөөрэлдөөн Парижска сесси дээрэ ехэ үргэнөөр дэлгэрээгүй. Нүгөө талаһаа, американска делегаци болбол сенатор Ванденбергын мэдээжэ дурадхалай ёһоор, 25 жэлэй болзор дотор Германиин зэр зэмсэг хуряаха ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые үгы байлгаха тухай Холбоото Штадууд, Великобритани, СССР ба Франциин хоорондо гар табигдаха договорой проектые зүбшэн хэлсэхын дурадхал оруулһан байгаа. Тэрэ зуура г-н Бирнс болбол үнгэрһэн жэлэй декабрь һарада Москвада байхадаа иимэ янзын договор зохёожо болохо тухай Сталинһаа асууһан байгааб, тиигээд энээндэ тэрээнэй принципиальна зүбшөөл абаһан байгааб гэжэ хэлэһэн байна. Тиигэбэшье г-н Бирнс болбол эндэ сохомтой бэшэ ябадал гаргана гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй, ушарынь хадаа, декабрь һарада г-н Бирнс болбол үшөө иимэ договорой проектгүй ябаһан байна, тиимэдэ угта үгы договорые Сталинай «зүбшөөһэн ябадал» байха арганъ үгы байһан ба тэрэ үедэ немецкэ гү, али японско агрессиин дахин һэргэн бодожо болохо ушарта харилсан туһалалсалгын договор зохёохо үзэл тухай һанамжануудаа саг зуура андалдаһан тэды ябадал байһан юм. Тиигэбэшье һүүлэй үедэ г-н Бирнсын табиһан договорой проект болбол немецкэ ба японско агрессидэ эсэргүү харилсан туһалалсалга тухай асуудалые огтолон хаяжа имагтал зэбсэг хуряалга тухай хэлэхэ тэды байхаһаа гадна, Тегеран, Ялта ба Берлин дээрэ Германи тухай абтаһан тон шухала тогтоолнуудые юундэшьеб тойроон гараһан байна, тиимэдэ энэ болбол германска агрессиин дахин һэрижэ бодохо ябадалые угта болюулха тээшэ хандуулһан межсоюзна хиналтые һуладуулха ябадалда хүргэжэ болохо байна. теэд энэ хиналтые һуладуулха ябадал болбол угта болошогүйнь мэдээжэ. Тус договорой проект болбол тус тус хай правительствонуудай үзэмжэдэ түрүүшээр үгтэхэ ёһотой ба энэ договор тухай тогтоолые мэгдүү яаралтайгаар абажа болохогүй гэжэ советскэ делегаци хэлэһэн байна. Теэдшье, энэ договор хадаа Германитай эб найрамдалай договор баталһанайнь һүүлдэ хүсэндөө орожо шадаха юм гэжэ г-н Бирнс хэлэһэн байгаа. Теэд хэнэйшье мэдэхээр Германида эб найрамдалай договорто гараа табиха правительствын орошье мүнөө үгы байна юм. Ушар иимэ дээрэһээ советскэ делегаци болбол ондоо дурадхал оруулһан байна. Германиин зэбсэг хуряаха ба зэбсэгтэ хүсэгүүд болгохо тухай шэнэ договорые хөөрэлдэхэһөө урид, Германиин зэбсэг хуряаха тухай союзнигуудай түрүүнэй тогтоолнууд хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниие шалгажа үзэхэ хэрэгтэй гэжэ манай делегаци дурадхаһан байгаа. Энэ дурадхал болбол һүүлэй һүүлдэ абтаһан байха юм. Мүнөө үедэ Германидахи Хиналтын Совет болбол Германиин капитуляцида ороһоной һүүлээр үнгэрһэн энэ жэл соо Германиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зэбсэгые хүряаха ябадал Германиин эзэмдэлгын бүхы зоно дээрэ үнэн бодото хэрэг дээрээ ямараар ябуулагдаһаниие шалгаха тиимэ комисси бии болгохын талаар бодсто хэмжээ-ябуулгануудые зүбшэжэ ороһон байна. Энэ шалгалта болбол Германиин капитуляциин условинуудые ёһотой үнэнөөр дүүргэхэ ба Европодохи аюулгүй байдалые хангахын зорилгоор саашанхи хэмжээ-ябуулгануудые гараалха ябадалда туһалха бээ гэжэ һанаха хэрэгтэй.

Парижска зүблөөнэй хаагдахын урда тээхэнэ, г-н Бирнс болбол баһа нэгэ проект дурадхаһан бай...

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

...даадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй Парижска зүблөөнэй дүнгүүд тухай советскэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ

В. М. МОЛОТОВОЙ хэһэн мэдүүлгэ

(...хэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

...удаа Германитай хэхэ эб ...далай договорые хөөрэлдэ... түлөө мүнөө жэлэй ноябрь һа... союзнигуудай конференциие ... проект табигдаһан байгаа. ...урадхал болбол угташье ...дээгүй гэнтын ябадал боло... байна, ушарынь хадаа эб най...лай договор баталжа болохо ... нэгэн германска правительст... ...шөө үгы байхаһаа гадна, г-н ...шье, бусад хэншье эб най...лай иимэ договор тухай ...лаар мүнөө хүртэр ямаршье ...хал оруулаагүй байна. Энээн... ...олбуулан һануулха ушар ... Советскэ правительствые ...логшо И. В. Сталин болбол ...нгэрэгшэ жэлэй июль һара... ...олинскэ конференци дээрэ ... германска ямар нэгэн цент... ... захиргаае бии болгохо ту... ...урадхал оруулһан байгаа. ...нскэ конференциин бусад ...агшад хадаа тэрэ үедэ энэ ...алые хэлсэхэ хэрэггүй гэжэ ...аһан байха юм. Тэрэ саһаа ... энэ асуудалые хэншье һэр...гүй байна. Иимэ байдалда ...нитай эб найрамдалай дого...лсэхэ конференциие татаха ... г-н Бирнсын дурадхал бол... Париждахи зүблөөн дээрэ ха...жа шадагдахагүй байһан юм. ...суудалые яаралтай мэгдүү...шиидхэжэ болохогүй байһа... мэдээжэ.

...иждахи зүблөөнэй дүнгүүд ...хай хэлэнэб?

...өөнэй дүнгүүдые харахада ...ын табан эб найрамдалай ...рнуудые хэлсэхэ үедэ, ...договорнуудые бэлэдхэхын ... хариюсалгата прави...вонуудай хоорондо зарим ...ондо ондоо һаналнууд гара...ь элитэ. Румынитай, Болга... Венгритэй ба Финляндитай ...а эб найрамдалай договор... проектнүүдэй талаар, имаг...рим нэгэн арсалдаанууд үлэ...йна, гэбэшье эдэ арсалдаа... дан ехэдүүлһэнэй хэрэг юу... Эдэ договорнуудай талаар ...хэ харюусалгань Советскэ ...дээрэ байна. Харин Велико...и ба Америкын Холбоото ...удай гол ехэ харюусалгатай ... Италитай хэгдэхэ эб най...ай договорой проектын та...хэхэн удхашанартай хэдэ хэ...шиидхэгдээгүй асуудалнууд ...һэн байна. Энэшье ушарта ...скэ Союз болбол ниитын нэ...алтай болохые угтуулжа ...алхам хэһэн байха юм. Ма...э ябадал болбол һүүлэй ... тус проектын талаар тиимэ ...һаналтай болохо ябадалые ...хялбар болгохо бэзэ.

...ижска зүблөөн болбол эб най...лай договорнуудые бэлэдхэ...лаар угта таарамжагүй һанал ...нуд бии байһаниие харуулһан ... Зарим нэгэн американска ...лай дунда «Эб найрамдалай ...обтолхо ябадал» гэжэ нэр...ехын соносхолнууд болбол ... заримдаа хоёр пра...ствын һанал хүсэлые гурба...гүрэнэй правительствода хү...налажа абхуулха гэһэн яба...гарадаг байһаниинь эли то...добо. Жэшээлхэдэ, урдань ...н эзэмдэлгэ доро байһан ...нуудай хуби заяан тухай ...лай талаар, Советскэ ... өөрынгөө эрилтэнүү...гүрэнээр орхиһон байба...лэд хоорондоо үгэлсэһэн ...анска ба британска делега... хадаа энэ асуудалай та...гэн һаналай шиидхэбэри ... арга-боломжо олгоогүй. ...а абтаха репарацинуудай ...асуудалаар англо-американ...ортой бидэнэр дахяад ушар... тэрэ хадаа мүн эндэшье ... байдалай түлөө добто...шэ, харин Советскэ Союзда ...бо. Өөрынгөө һанал хүсэлые ...э Союзда баалалтаар аб... хүсэжэ зүбшэлдэһэн аме...ба британска делегаци...аа Советскэ Союзай тон лэ ...хэлэнгые тоохо дурагүй ...ба мүн репарационно асуу...ые нэгэн һаналай шиидхэ...ые абаха арга-боломжогүй

Тиихэтэй хамта зарим нэгэн гүрэнүүдэй зүгһөө өөрынгөө һанал хүсэлые ондоо гүрэндэ баалалтаар абхуулха гэһэн һэдэлгэнүүдэй ено-той харюу сохилто олодог байһаниинь Парижска зүблөөн харуулһан байна. Өөрыгөө хүндэлдэг ямаршье союзна гүрэн болбол бусад гүрэнэй зүгһөө өөрынгөө һанал зориг баалалтаар абхуулха ябадалые тэсэжэ байхагүйнь мэдээжэ. Сохомлон хэлэбэл, Советскэ Союз болбол дайнайшье үедэ —союзнигуудай илалтын ашаг туһын түлөө,—дайнайшье һүүлдэ—арадуудай бата бэхи энхэ амгалан ба аюулгүй байдалые хангахын түлөө нэгэдэмэл һаналай хэрэг ябуулгануудай талаар өөрынгөө үнэн эрмэлзэлгэ хүсэлнүүдые яһала дүүрэнээр харуулһан—тиимэ гүрэн мүн болоно.

Аюулгүй байдалда эрмэлзэхэ ябадал ба экспансида эрмэлзэхэ ябадал хоерые илгахань хэсүү гэжэ заримдаа хэлсэдэг. Нээрээшье заримдаа энэ хадаа хэсүүшье байдаг. Жэшээнь, Америкын Холбоото Штадуудай зүгһөө Исланди арал дээрэ сэрэгэй базын эрилтэ хэһэн ябадал болбол ямар аюулгүйн байдалай ашаг туһа дээрэһээ үндэһэлэн гараһан байнаб? Эндэ хадаа Холбоото Штадуудай аюулгүй байдалые хангаха гэһэн хэрэг бэшэ, харин тон ондоо еһоной эрмэлзэлгэ байһаниинь элитэ. Холбоото Штадуудай зарим нэгэн кругууд болбол Великобританидахи өөрынгөө хани нүхэдтэй үгэеэ нэгэдээд, дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы талада —Номгон ба Атлантическа океануудай аралнууд дээрэ, Баруун ба Зүүн хахад-бүмбэрсэгэй гүрэнүүдэй газарнууд дээрэ уһан сэрэгэй ба сэрэгэй авиационно базануудые байгуулха гэжэ эрмэлзэһэн тухай мэдээсэлнүүд бүхэдэлхэйн хэблэлнүүд дотор дүүрэһэн байна. Хүсэ ехэтэ нэгэн гүрэн бүхэ дэлхэйе эзэмдэн байха ёһотой гэһэн империалистическэ эзэмдэлгые идхан нэбтэрүүлэгшэд зарим гүрэнүүдтэ хүндэ ехэтэй боложо байһаниинь ба тэдэнэр сенатор ба депутат хуулита нэрэ зэргэеэ һачахаяа болин, бусад гүрэнүүдые эзэлэн абаха түсэбүүд тухайгаа олондо ниитэлжэ, өөрынгөө хүнгэн болол дээрэһээ империалистическэ Германиин ба тэрээнэй бүхэдэлхэйе эзэлхэ гэһэн түсэбүүдэй алдаргүй муухайгаар унажа һалаһанай жэшээе тоохоёо болин шэнэ агрессивнэ дайнда хүнүүдые түлхижэ байха ябадал зарим нэгэн оронуудта бии болодогонь дэмы бэшэ. Ерээдүйн байдал болбол эдэ господинуудай талада бэшэ, харин өөрынгөө аюулгүй байдалай ашаг туһые, бусад энхэ һайхан һаналта арадуудай ашаг туһатай холбуулан бата бэхи энхэ амгалан байдалда эрмэлзэжэ байгаа Советскэ Союз мэтэ тиимэ арадуудай талада байна. Зарим нэгэн хүсэ ехэтэ гүрэнүүдэй зүгһөө өөрынгөө һанал зорилгонуудые бусад арадуудта баалалтаар абхуулха гэһэн эрмэлзэлгэнүүд хойшодоошье байха байна, тиигэбэшье, зүгөөр Советскэ Союз тушаа иимэ ябадалнууд урданшье бүтэдэггүй һэн, мүн хойшодоошье бүтэхэгүй. Харин нэгэн хари гүрэнэй гү, али хоёр гүрэнэй һанал хүсэлые ондоо нэгэн гүрэндэ баалалтаар абхуулха гэһэн зорилгогүй имагтал хани харилсаанда эрмэлзэлгэ болбол Советскэ гүрэн ба бусад ондоо оронуудай хоорондохи харилсаа холбооной хүгжэлтын найдалтай үндэһэн һуури боложо шадаха юм. Уласхоорондын харилсаа холбооной эдэ гол баримтануудай бусад бүхы демократическа оронуудта улам бүри ехэ хүндэтэй болохо байһанда бата этигэжэ болоно.

Хэнэйшье мэдэхээр, дайнай үе соо союзнигуудай хоорондо нэгэн һаналтай тогтоол абаха тусхай гурим зохёогдоһон байха юм. Тегеранай, Ялтын ба Берлинэй конференцинүүд дээрэ, мүн баһа 1943 оной Московско конференци дээрэ тон ехэ шухала удхашанартай асуудалнуудаар нэгэн һаналтай тогтоолнууд абтаһан байгаа. Эдэ тогтоолнууд болбол бусад зарим правительствонуудай һанал зорилгонуудые нүгөө нэгэн гүрэндэ баалалтаар абхуулһан дээрэһээ баталагдадаггүй, харин үнэхөөрөө хани нэгэн һанал ба харилсан ойлголсолго дээрэһээ абталаг байгаа. Хани холбооной энэ метод болбол өөрынгөө һайн үрэнүүдые гаргаһан байха юм. Мүнөө зарим нэгэн кругууд энэ журамые эбдэхэ гэһэн зорилготой байна. Һайн талаһаа өөрыгөө харуулһан энэ методтэ эсэргүү харшаар хэрэг ябуулха гэһэн шэнэ шэнэ туршалганууд гаража байна. Эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые бэлэдхэхэ гэжэ бэе дээрээ даажа абаһан правительствонуудай нэгэн һаналаар тус договорнуудай проектнүүдые абаха ябадалые хүлеэхэгүй гэһэн дурадхалнууд Парижска конференци дээрэ ороһон байна. Нэгэн һаналаар абтагдаагүй проектнүүдые 21 гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй эб найрамдалай конференци дээрэ сэхэ табиха ба тэндэ элдэб арсалдаа тэмсэлнүүдые үргэнөөр гаргаха гэһэн дурадхалнууд ороһон байна. Советскэ делегаци болбол союзнигуудай хамтын хүдэлмэриин заншал болоһон принципүүдые эбдэхэ гэһэн эдэ туршалгануудые буруушааһан байна. Парижска конференциин һүүлдэ г-н Бирнс болбол бүри ехэ саашаа буляалдаһан шэнэ түсэб дурадхаһан байна. Нэгэн һаналда орожо шадагдаагүй эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые Нэгэдэмэл нацануудай организациин үзэмжэдэ үгэхэ гэжэ дурадхал оруулһан байгаа. Теэд хэнэйшье мэдэхээр тус организаци болбол эб найрамдалай договорнуудай асуудалда ямаршье хабаадалгагүй байдагынь мэдээжэ ха юм. Энэ болбол һүүлэй жэлнүүдтэ заншал болоһон нэгэн һаналта хүдэлмэриин журамые эбдэхэ ба хашаланда оруулха, занаха ба айлгаха аргануудые хэрэглэхэ гэһэн баһа нэгэн һэдэлгэ мүн болоно. Советскэ Союз тушаа иигэжэ занаха айлгаха ябадалай үндэһэгүй байдагынь эли тодо ба олон дахин бодото дээрэ гэршэлэгдэһэн байха юмэл. Гэбэшье иимэ һэдэлгэнүүд болбол зарим нэгэн хари гүрэнэй кругуудай зүгһөө һүүлэй үедэ Советскэ Союз ба бусад демократическа гүрэнүүдтэй эүг хамта хүдэлмэрилхын тогтомол үндэһэн баримтануудые эбдэхэ ба СССР ба бусад оронуудай харилсаанда гүрэнүүдэй хоорондо байха нормальна харилсаанда харша методүүдые хэрэглээд туршаха гэһэн хүсэтэй шанга эрмэлзэлгэнүүд бии байһаниие гэршэлнэ. Иимэ хэрэгүүдтэ Нэгэдэмэл нацануудай организациие татажа оруулха гэһэн һэдэлгэнүүд бүгэдэндэ мэдээжэ. Уласхоорондын организацида голосуудай шэнэ шэнэ комбинацинуудые хэрэглэхэ, ябадалаараа дашууржа, Нэгэдэмэл нацануудай организациин хүндэтэ нэрые хухалха гэжэ айдаггүй юм һаа иимэ хэрэгүүдые хэжэ болохо байна. Иимэ ябадалай жэшээнүүдые бидэнэр мүнөө харанабди, теэд Аюулгүйн Соведэй нэрэ хүндынь ехэхэн туршалгада оруулагдаһаниие арсажа болохогүй.

Эдэ бүхы ябадалнууд дээрэһээ харахада түрүүшын эб найрамдалай договорнуудай бэлэдхэл болбол бага бэшэ түбэг бэрхэшээлнүүдтэй ушарһаниинь эли тодо харагдана. Эдэ түбэг бэрхэшээлнүүд гэнтын ушарал бэшэ. Өөрынгөө дүүрэн эрхээр уласхоорондын хэрэгтэ хүндэтэ һуури эзэлһэн Советскэ Союзые хойшонь түлхижэ гаргаха ба СССР-эй уласхоорондын хүндэтэ үүргэдэ хохидол ушаруулха гэһэн эрмэлзэлгэнүүд зарим нэгэн хари гүрэнэй кругуудай дунда бии байна. Тиигэбэшье хосорон һалаха болоһон, холо харадаггүй реакционно кругууд лэ иимэ хэрэг ябуулга эрхилжэ шадаха байна. Фашизмын хорото муухай хүнөөлһөө хүн түрэлхитэниие абархын түлөө тэмсэлэй эгээ хүндэ хүшэрые бэе дээрээ даажа гараһан Советскэ гүрэн болбол энхэ амгалан ба аюулгүй байдалда эрмэлзэн байгаа ехэ ба бага оронуудай адли тэгшэ эрхэтэй байхын һанал хүсэлдэ харюусаха иимэ байдал уласхоорондын харилсаанда мүнөө үедэ түгэс эрхээр эзэлжэ байна гэжэ тэдэнэр ойлгохогүйл. Советскэ Союзайнгаа хуулита интересүүдые хамгаалжа, бусад демократическа оронуудтай хани эбтэй харилсаа холбоотой байха ябадалые аршалжа, алишье талаһаа гараһан империалистическэ реакционно туршалга эрмэлзэлгэнүүдтэ харюу сохисо үгэжэ байхадаа.—Советскэ Союз болбол эб найрамдалай ба хүн түрэлхитэнэй хүгжэлтын хэрэгые хамгаалан аршалха тээшэ зорюулагдаһан өөрынгөө политикын үнэн зүб байһанда дүүрэнээр этигэн найдажа байна.

Дутуу дундануудаа дары усадхажа, хабарай тарилгые эрид хурдадхая!

КУДАРЫН АЙМАГ ЮУНДЭ ХОЖОМДОНОБ?

И. ЛОГУШКИН.
ВКП(б)-гэй Обкомой секретариие загаһанай ажаүйлэдбэриин талаар орлогшо.

„Хабарай үдэр он жэлые тэжээдэг" гэжэ арадай дунда хэлсэдэг, гэбэшье энэ аман үгые Кударын аймагаархин огто мартажархиһан байна. Мүн аймаг хабарай тарилгын түсэбые майн 20-ой мэдээнэй ёһоор зүбхэн лэ 43,9 процент дүүргэбэ.

Кударын аймаг юундэ хожомдобоб? Партиин Кударын айком болбол советскэ органуудай, колхозой правлениинүүдэй харюусалгые ехэдхэжэ, тэдэнэй аймаг доторхи ажахын шухала хүдэлмэринүүдые түргэн шамдуу гүйсэдхэхэ үүргэ уялгые ехэ болгохо эгээл түрүүшын онсо шухала зорилго мүн гэжэ мүнөө хүртэр ойлгоодүй байна. Партиин айком болбол аймаг доторхи хабарай тарилгын хамаг бүхы ажалые өөрынгөө гарта сэхэ абажа, аймагай гүйсэдхэхэ комитет, газарай таһаг болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдые хабарай тарилгые хүтэлбэрилхэ ажалһаа холодхоһон эндүүтэй байна. Һүүлэй үдэр хүртэр гансахан лэ айкомой хүдэлмэрилэгшэд колхозууд дээгүүр ябажа, тарилгын асуудалые эрхилэн байгаа. Аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй ба газарай таһагай хүдэлмэрилэгшэд тарилгын хүдэлмэридэ өөһэдынгөө хүтэлбэрилхы үүргые харуулаагүй байна. Үнгэрхэдөө МТС-үүдэй директорнүүд өөһэдынгөө шатаар колхозуудһаа тарилгын ябаса тухай мэдээсэшье абадаггүй байба. Тиихэдэ газарай таһаг хадаа тарилгын мэдээе партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэдһөө абадаг заншалтай болоһон байгаа.

Иимэһээ партиин айкомой хүтэлбэрилэгшэд болбол хабарай тарилгын харюусалгые сэхэ өөһэд дээрээ абажа, аймисполком ба АЗО-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй тарилгын талаар хэһэн хүдэлмэриие шалгаха аргагүй болобо. ВКП(б)-гэй Кударын айком болбол ажахын эмхизүргаануудые партийна организацинуудай лажа хүтэлбэрилхэ тухайда нүхэр Сталинай эдэ органуудта саг үргэлжэдөө туһалжа, саг үргэлжэлөө тэдэниие бухэжүүлжэ, ажахые эдэ органуудһаа галуур бэшэ, харин эдэ органуудаар дамжуулан хүтэлбэрилхэ гэһэн шухала заабариие мартажахиһаниинь элитэ.

Ажахын хамаг бүхы амжалтые хангаха ёһотой партийно-политическэ хүдэлмэри Кударын аймагта үндэр дээдэ хэмжээдэ табигдажа шадагдаагүй. ВКП(б)-гэй айком ба АЗО-гэй хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгын асуудалые шиидхэхэдээ эгээл түрүүндэ колхозуудай партийна организацинуудта хангалтатай һайн туһаламжа хүргэхэ өөһэдынгөө зорилгые мартажархиһан байна. Колхознигууд ба тракторнстнуудай дунда партийно-политическэ ба гэгээрэл болбосоролой хүдэлмэри ябуулагдаагүй.

Партиин айком болбол тарилгын хүдэлмэриие ябуулхадаа партийна эхин организацинуудта түшэглэн, тарилгые саг болзор соонь, һайн шанартайгаар дүүргэхэ тэдэнэй харюусалга мэдэрэлые дээшэдхэхын оронда, гол шухала асуудалнуудые зүбхэн лэ колхозуудай правлениие дамжуулан үнгэргэдэг байна. Иимэ байһанһаавь „Путь Октября" „Красная заря" „Комбайн" Буденныйн, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта тарилгын хүдэлмэри тоншье хангалтагүйгөөр ябахаһаа гадна, зарим участогууд дээрэ шанарай тала яшагүй муу ба хахалалга тарилга хоёройнь хоорондо олон хоногой забһар зай гаража, хахалагдаһан газарынь хатажа байна. Эдэ колхозуудай партийна эхин организацинууд болбол энэ асуудалнуудые хэрэглэжэ харанагүй. Олониитын дунда, тарилгын ба тракторна бригаданууд дээгүүр политическэ хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Бригаданууд дээгүүр агитаторнууд ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй, ханын газетэ болоод, дайшалхы хуудаһанууд ехэ үсөөн гаргагдана. Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Веткинэй тракторна бригадын дайшалхы хуудаһанда ба Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ханын газетэдэ „хэзээ агитаторые хараха болохобибди", „Хэзээ агитатор бидэндэ ерэжэ политическэ хүдэлмэри ябуулхаб" гэһэн удхатай статьянуудай дайралдадагынь гайхалгүй байна. „Путь Октября" колхозой парторг Таракановский, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой парторг Якимов, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторг Аюшеева, Калининай нэрэмжэтэ колхозой парторг Васильева гэгшэд тарилгын саг болзор соогоо дүүргэгдэхын түлөө олониитын дунда политическэ хүдэлмэриие эрхим шанартайгаар ябуулхын түлөө һанаагаа табинагүй.

Тарбагатайн аймагай „Искра" колхозой партийна эхин организациин хүдэлмэри тушаа ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой гаргаһан тогтоол Кударын аймагай бүхы партийна организацинуудай суглаан дээгүүр зүбшэгдөөгүй ба али нэгэ зүбшэгдэһэншье газартаа хайша хэрэгээр ёһын тэдыхэ үнгэргэгдэһэн байна. Партиин айкомой энэ асуудалда хүсэд һаналаа табяагүй ба хойрог муугаар хандаһан ушарһаань энэ шухала тогтоол бэелүүлэгдээгүй байна. Кударын айком болбол бюро дээрэ олониитын дундахи политическэ хүдэлмэриин ябаса тухай партийна эхин организацинуудай элидхэлые огто соносоогүй байха юм. Плугшан, сеялкэшэн, тракторнстнарай ажалай бүтээсые дээшэдхэхэ талаар партийна организацинууд тэдэнэй дунда ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй ба колхозууд дээгүүр звено болон хүдэлмэрилхэ аргахэмжээ ябуулагданагүй.

Колхозууд дээгүүр „Мориднай муу байна даа, туранхайшье гээшэнь аргагүй" гэһэн үгэнүүдые нэгэтэ бэшэ дуулажа болохоор байгаашье һаань, моридой харалгые һайжаруулха, тэдэниие үдэртөө гурба дахин эдеэлүүлхэ, һүниин сагта манажа бэлшээхэ асуудалые хэншье хайхардаггүй юм. Партийна организацинууд болбол энэ хүдэлмэриие шалган һайжаруулха тухай колхозой түрүүлэгшэнэрһээ эрилтэ табинагүй.

Хамаг бүхы ажал хүдэлмэринүүдые дүүргэхэдэ социалистическэ мүрысөөн ехэхэн туһатай. Иимэһээ партийна эхин организацинууд хадаа колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөө һайназр эмхидхэхэ уялгатай. Мүрысөөнэй хамаг бүхы туһань олониитые тэрээндэ олоор хабаадуулһан дээрэһээ болоно. Кударын аймагта энэ ехэ асуудал ажахын зорилгонуудые түргэн саг соо дүүргэхэ зэр зэбсэг болгожо шадагдаагүй. Хабарай тэрилгэдэ гарахадаа тракторна ба полеводческо бригаданууд, колхозуудай бэе дээрээ даажа абаһан социалистическэ уялганууд саарһан дээрээл хосоржо байха юм.

Алтайн сомсоведэй колхозуудһаа ондоо бусад колхозуудай тарилгын хүдэлмэришэдэй дунда ажалай үндэр бүтээсын түлөө өөһэд хоорондын мүрысөөн байхагүй юм. Социалистическэ мүрысөөнэй ябаса колхозууд ба бригаданууд дээгүүр шалгагдадаггүй байна. Ажалайнгаа бүтээсые үдэр бүхэнэй тунхаглан харуулжа байха мүрысөөнэй доска бригаданууд дээгүүр үзэгдэнэгүй. Эрхим стахановецуудай жэшээнүүд, тарилгын түрүүшүүлэй амжалтанууд аймагай газетэдэ ба колхозой ханын газетэнүүдтэ тунхаглагданагүй. Стахановецуудай ажалай жэшээнүүд бүхы трактористнар ба тарилгын хүдэлмэришэдэй дунда һайшаан хэлсэгдэдэггүй дээрэһээнь, тэдэнэрэй һайн жэшээнүүдыень дагажа ябагшадай тоо олошорногүй. Партиин айком болон партийна эхин организацинууд колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөөе үргэдхэн ябуулха ажалһаа холодонхой.

Энэ бүхы шалтагаанууд дээрэһээ Кударын аймагта тарилгын бүхы хүдэлмэринүүд муугаар ябуулагдажа байна. «Красная Заря» гэжэ колхоздо хахалагдаһан газарынь шанар муутай, зай забһар ехэтэй, гүйхэн муугаар элдэгдэһэн байна. Үнгэрхэдөө 45 гектар тухай газар хахалагдаһанайнгаа һүүлээр 15 хоног шахуу таряа хаюулагдангүй хатажа хэбтэһэн байна. Гадна «Красный Октябрь» гэжэ колхоздо уһалагдан үтэгжүүлэгдэхэ ёһотой 18 гектар тухай трактораар хахалагдаһан газар гараар таряа хаюулагдаһан ба хаялгаһан таряаниинь газарта шэнгээгдээгүй байжа, дахин тэрэниие морин плугаар хахалха ушартай болоһон байна. Калининай нэрэмжэтэ колхоздо сеялкээр таряа хаяжа боломоор 114 гектар газарта мүн баһа гараар хаяһан байна, «Красный Пограничник», «Путь к социализму» колхозуудта трактораар хахалагдаһан газарнууд нэгэ удаа, утаруугаа борнойлогдожо, хүсэд һайн элдэгдэнгүйгөөр таряа хаюулагдаһан байна. АЗО ба МТС-үүдэй агрономууд колхозуудай полинууд дээгүүр ябабашье тарилгын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ талаар тэмсэл ябуулнагүй. Гэхэһээ гадна Хамнигадайн МТС-эй участково агроном нүхэр Максимова гэгшын хараһаар байтарынь «Красный Пограничник" колхоздо сеялкээр тарижа боломоор газарта гараар овес тариһан байна.

Хабарай тарилгые саг болзор соонь эрхим һайн шанартайгаар дүүргэхэ хамаг бүхы арга-шадабари Кударын аймагаархинда бии байна. Зүгөөр лэ партиин Кударын айком ба партийна, советскэ органууд болбол өөһэдынгөө алдуу дутууе заһажа, тарилгын ябадалда һаад түбэг ушаруулагшадта ха туу хэмжээ абажа, бодото хэрэг дээрэнь тарилгын ажалые хүтэлбэрилхэнь шухала байна.

ТҮРҮҮ БРИГАДА

СОСНОВО-ОЗЕРСК. (Телефоноор абтаба). Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Баянтуевай хүтэлбэрилдэг таряанажалай бригада майн 20-до эртын ороoһото культурын тарилгые дүүргээд, мүнөө пар хахалжа байна.

Тус бригадын членүүдэй дунда тарилгын үе соо олохон түрүүшүүл стахановецууд бии болоо. Эдэнэр үдэр бүри өөһэдынгөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Жэшээлхэдэ: Б. Жамьянова болбол үдэр соо 1 гектар полиие буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхэ нормобо үдэр бүри 4 гектар хүртэр сэбэрлэнэ. Сеялкэшэн Нохоев гэгшэ полевой хүдэлмэриин эхилһээр үдэр бүри 4 гектар хүртэр тарина. Мүн тэрэшэлэн сеялкэшэд Жамсуев, Мункуев ба Аданов гэгшэд өөһэдынгөө даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг байна. Эдэнэр тарилгын түсэб 100 процент дүүргээд, мүнөө пар хахалалгые амжалтатайгаар ябуулжа байна.

Июниин 1 болтор тарилга дүүргэхэнь

Хамниин сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз майн 25-да аймаг соогоо эгээл түрүүлэн яровой культурануудай тарилгые дүүргэжэ, ВКП(б)-гэй айкомой ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг абаба.

Мүн Цакирай сельсоведэй Ленинэй, Михайловскын сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхозууд майн 25-да тарилгаяа дүүргэбэ. Мүнөө эдэ колхозууд эртын пар хахалжа байна.

Закаменай МТС-эй трактористнууд социалистическэ мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсоо.

Үлэгшэнэй сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой тарилгада ябаһан нүхэр Р. Очировай тракторна бригада хабарай тарилгын түсэб 140 процент дүүргэбэ. Тус бригадын тракторист нүхэр Н. Очирова НАТИ трактораар үдэр бүридөө нормоёо 150 процент хүртэр эрхим шанартайгаар дүүргэнэ.

Мүн Михайловскын сельсоведэй «Большевик» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэр Б. Цыренжаповай бригада тарилгын түсэб 120 процент дүүргэө.

Хамниин сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхозой нүхэр И. Русановай бригадынхид муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Эдэнэр 75 гектар элдүүрилхэ түсэбөө 160 гектар хүргэһэн байха юм.

Закаменай бүхы колхозууд хабарай тарилгын түсэб июниин 1-дэ сүм дүүргэхээр байна. Гэбэшье, Хамниин сомоной Калининай, Хужарай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд тарилгые унжагайруулнаб. Эдэ колхозууд тарилгын түсэб оройдоо 60 процент дүүргээд байна. Тиимэһээ эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд полевой хүдэлмэриин ябасые шамдуулха уялгатай.

О. АЮШЕЕВ.

Хэжэнгын колхозуудаар

ХЭЖЭНГЭ. (Телефоноор абтаба). Майн 25-ай мэдээгээр «Манай Ажал» колхоз (түрүүлэгшэнь Шагдаров, Б. Дугаржапов, Г. Данзациинь секретарь Очиров) хабарай тарилгын түсэб 103 процент гүйсэдхэжэ ВКП(б)-гэй айкомой ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан Тугые абаа. Тус колхозой эрхим плугшад нүхэд Д. Шагдаров Б. Дугаржапов, Г. Дандаров гэгшэд түрүү ажалаараа тусгаар шалгарна. Эдэ нүхэд полевой хүдэлмэридэ ороһонһоо хойшо үйлэдбэриингөө нормые хододоо 140—150 процент дүүргэдэг байха юм.

Мүн Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ринчино партийна организациинь секретарь нүхэр Бальжирова) яровой культурануудай тарилгые сүм дүүргэжэ, эртын пар хахалжа эхилээ.

«Заветы Ильича» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан Хэжэнгын МТС-эй № 9 тракторна бригада (бригадирынь нүхэр Г. Маскеев) полевой хүдэлмэриин түсэб 166 процент дүүргэжэ, МТС-эй дирекциин дамжуулгын Улаан туг абаба.

Тус бригадын трактористка А. Федотова болбол халаан бүридөө үйлэдбэриингөө түсэб 130-150 процент һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Хабарай тарилгын шиидхэхэ үеын ороошье һаа, Хэжэнгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хабарай тарилгын түсэб оройдоо 63 процент дүүргэһэн байна.

ХЭН ХЭНТЭЙ МҮРЫСЭНЭБ

Гүрэнэй заводто

Гүрэнэй заводой эрхим стахановец Иван Анохин болбол ажалай бүтээсые 2.015 процент хүртэр дээшэлүүлһэн юм. Тиин нүхэр Иван Анохинтой мүрысэн хүдэлмэрилһэн залуу стахановец токарь Алексей Палохин гэгшэ ажалай бүтээсые жэшээтэ ехээр дээшэлүүлжэ, Иван Анохиной рекордые ахин гараба.

Нүхэр Алексей Палохин болбол һаяхан нэгэ халаан соо 480 хэһэг детальнуудые эрхим шанартайгаар бүтээн гаргажа, халаанайнгаа даалгабарие 2.050 процент дүүргэһэн байна. Мүнөө Алексей Палохин ба Иван Анохин гэгшэд өөһэд хоорондоо мүрысэжэ, ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байнад.

Комсомольско-залуушуулай бригада түрүүлэнхэй

Сэлэнгын аймагай Зүй-Сүтэйн сельсоведэй Куйбышевай нэрэмжэтэ колхоз майн 25-да эртын орооһото культурын тарилгые 102.8 процент дүүргээд, пар хахалалгада ороһон байна.

Тус колхозой комсомольско-залуушуулай бригад (бригадирынь нүхэр Л. Бимбаева) түрүү ажалаараа тусгаар шалгарна.

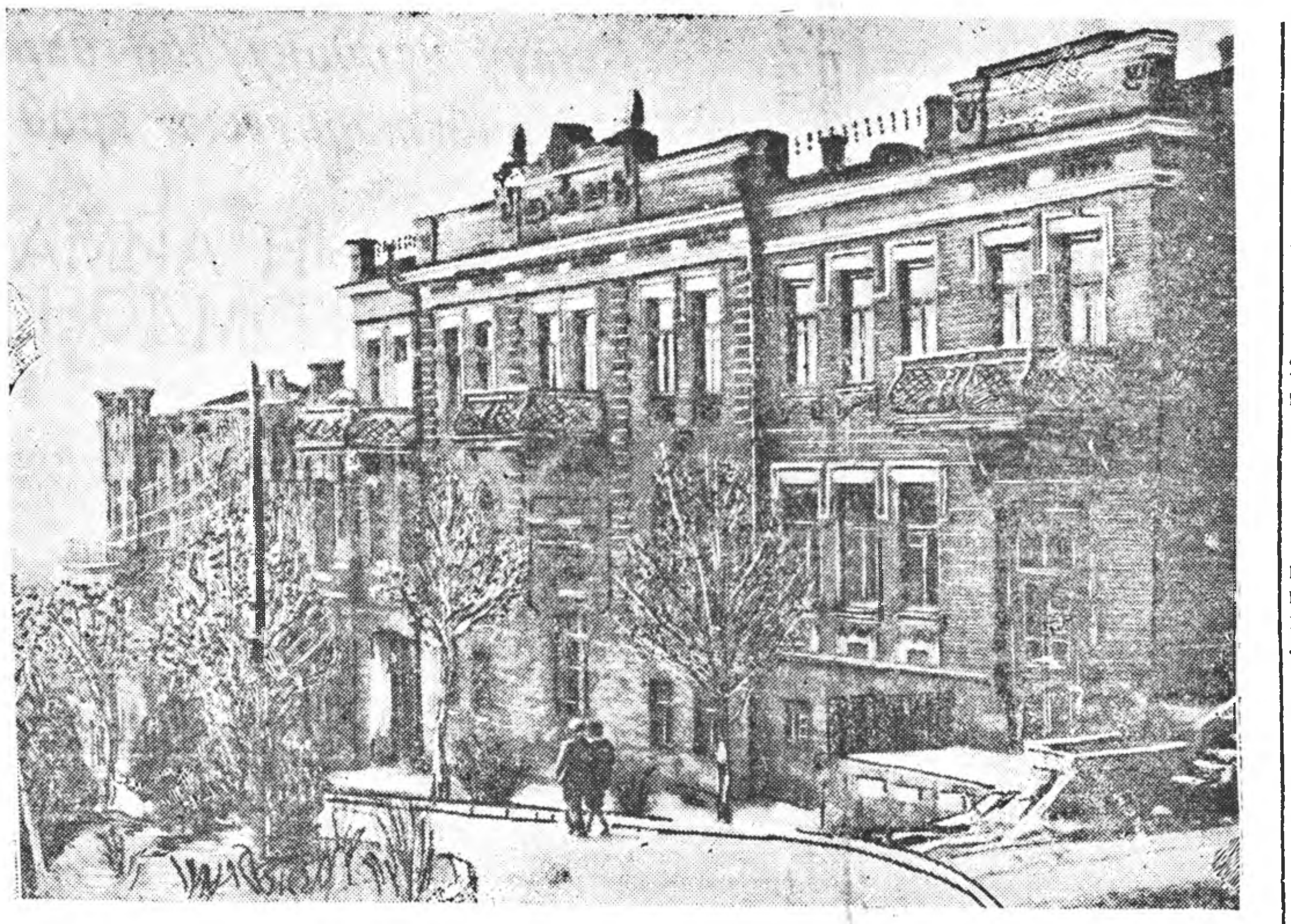
Бригадын түрүүшүүл нүхэд Ч. Бимбаев, М. Баторова, Н. Очиров, Б. Гармаев гэгшэд үдэр бүри үйлэдбэриингээ даалгабарие 120—130 процент хүртэр эрхим шанартайгаар дүүргэдэг байна.

—О—

Уласхоорондын байдал тухай лекци болобо

Һаяхан Улан-Удэ городой партийна активта зорюулагдаһан уласхоорондын байдал тухай лекци уншагдаба. Тэрэ лекциие ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи Дээдэ партийна һургуулиин заочно һуралсалай Иркутска отделениие даагша нүхэр Яшин уншаһан байна. Лектор хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлдэхи уласхоорондын байдал тухай, агууехэ илагша оронуудай хоорондохи харилсаа ба тус тустаа тэдэнэй экономическа, политическэ болон доторой байдал тухай тодорхойлон хэлэжэ үгэһэн байна.

Тэрэнһээ гадна, лектор болбол дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа Советскэ Союзай бүрил ехэ политическэ нэрэ хүндэтэй, экономическа хүсэ шадалтайгаар гаража ерэһэниие бодото баримтануудаар баталан харуулаа.

ПЯТИГОРСК. СССР-эй элүүрые хамгаалха Министерствын № 7 санатори капитальна заһабариин һүүлдэ дахяад нээгдэбэ. Энэ санаториин байшаниие немецкэ эзэмдэгшэд ехэхэн һандаргаһан, түхеэрэлгэнүүдынь тоноһон байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: № 7 санаториин корпус заһабарилагдаад байна.

Н. Резниченкын фото (ТАСС-эй фотохронико).

МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН ҺОНИН

(МАНАИ КОРРЕСПОНДЕНТНҮҮД, ИНФОРМАТОРНУУДҺАА АБТАБА)

Футбольно командануудай мүрысөөн

Майн 26-һаа Улан-Удэдэ футбольно командануудай мүрысөөн эхилбэ. Энэ мүрысөөндэ городой 8 футбольно команданууд хабаадалсана.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэртэ паровозо-бүтээлгын заводой футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ сэрэгэй училищиин командатай уулзаба. Энэ уулзалганда 6-3 гэһэн тоотойгоор ПСЗ-гэй команда илаба.

Тэрэ үдэр түмэр-замай узелай стадион дээрэ „Локомотив востока“ гэжэ спортивна обществын футбольно команда гүрэнэй заводой футболистнуудтай уулзажа, 5:2 гэһэн тоотойгоор илажа гараба.

Мүн „Локомотив востока“ гэжэ спортивна обществын нэгэдэхи футбольно команда офицер Антонов гэгшын командатай уулзаба. Энэ хоер эгээн хүсэтэй футбольно команданууд түрүүгээр нэгэ хэды саг соо хүсөөрөө тэнсэжэ байтараа „Локомотивайхид“ булижа захалһан байна. Тиигээд „Ломотивайхид“ 6:2 гэһэн тоотойгоор сэрэгэй частиинхидые илаһан байха юм.

Мүнөө футбольно командануудай хоорондохи мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

Түсэбһөө гадуур 2500 пүүд загаһа

Горячинска загаһанай завод (директорынь нүхэр Кушеев) майн нэгэнэй мэдээгээр хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байгаа. Тиигээд мүнөө эдэ туйлаһан амжалтануудаа улам бүри үргэдхэжэ байна.

Майн 25-ай мэдээгээр тус заводой коллектив һарынгаа даалгабари 141 процент дүүргэжэ, гүрэндөө түсэбһөө гадуур 2500 пүүд һайн шанартай загаһа үгэбэ.

Мүн тэрэшэлэн һайнаар Усть-Баргажанай загаһанай заводойхид хүдэлмэрилнэ. Энэ завод май һарын туршада 5000 пүүд загаһа гүрэндөө тушааба.

ИЛЬИЧЫН ЛАМПОЧКА НОСОБО

ЗАИГРАЕВО. Үсэгэлдэр Ильичын лампочка нособо. Дайнай эхилхэдэ болиһон аад, мүнөө һэльбэгдэн заһабарилагдаһан электростанци саашадаа аймагай центрэй бүхы гэрнүүдые гэрэлтүүлхэ юм.

АНИКИНАГАЙ КРУЖОК 10 КОНЦЕРТ ХАРУУЛБА

Доодо-Ангарын социалистическэ культурын байшангай дэргэдэхи уранһайханай самодеятельностиин кружок (даагшань Аникина) хабарай тарилгын үедэ колхознигуудта олон һонирхолтой концертнүүдые харуулһан байна.

Майн түрүүшын хахадта тус кружок таряашад ба загаһашадта 10 гаран концерт харуулаа.

Тус кружогой концертнүүдые Хойто-Байгалай аймагай ажалшад ехэ һонирхожо харадаг ба концертын һүүлээр тэдэнэртэ үнэн зүрхэнһөө баярые хүргэдэг, тиигээд саашадаа бүри амжалтатайгаар хүдэлмэрилхыень хүсэдэг байна.

Хилын саана

Чехословакида һунгуулинууд болобо

ПРАГА, майн 27. (ТАСС). Дотоодын хэрэгүүдэй Министерствын мэдээнэй ёһоор Чехи ба Моравиин 31 округто мүнөөдэр үглөөгүүр эртэ 1. 474. 557 голос тоологдоһон гэхэ гү, али голосованида хабаадагшадай бүхы тоогой 25, 23 процентнь болоно. Энэ тооһоо коммунистнуудай түлөө 606. 708 голос үгтэжэ, энэнь 41, 14 процент арадай социалистнуудай түлөө 3[illegible] голос—(23, 08 процент), арадай [illegible] түлөө 274. 120 голос (18, 59 про[illegible]) социальна демократиин партиин [illegible] дагуудай түлөө 246. 869 голос (1[illegible] процент) үгтэһэн байна. 6. 592 [illegible] бюллетенүүд үгтэжэ, энэнь 0, 4[illegible] цент болохо юм.

Чехословакиин хуули гаргалгын национальна суглаанда һунгуулинуудай дүнгүүд

ПРАГА, майн 27. (ТАСС). Чехословакиин дотоодын хэрэгүүдэй министерство болбол Чехословакиин хуули гаргалгын национальна суглаануудай һунгуулинуудай дүн тухай центральна һунгуулиин комиссиин мэдээе тунхаглаба. Энэ мэдээнэй ёһоор политическэ партинуудай хоорондо иимэ голосууд хубаарилагдаба гэбэл:

Чехи ба Моравиин талаар: коммунистическэ парти— 2.205.658 голос гэхэ гү, али 40, 31 процент, арадай парти— 1. 110. 920 голос—(20, 31 процент); социальна демократиин парти—855. 771 голос—(15, 64 процент); арадай [illegible] листнуудай парти—1. 298. 917-[illegible] процент). 19. 430 хооһон бюллет[illegible] табигдаһан байна.

Словакиин талаар: ажалай [illegible] 49. 983 голос—(3, 13 процент). Де[illegible] тическэ парти— 988. 275 (61, [illegible] цент); коммунистическэ [illegible] 490. 257 —(30, 72 процент); [illegible] парти—67. 575 голос—(4, 23 [illegible] суглуулба.

12. 625 хооһон бюллетенүү[illegible] даһан байна.

Шэнэ японско правительство тухай японско коммунистическэ партиин мэдүүлгэ

ТОКИО. майн 24. (ТАСС). Дзидзи Цусин агентствын дамжуулһанай ёһоор, японско коммунистическэ парти майн 23-ай мэдүүлгэ соогоо шэнэ японско правительствые хоердохи реакционно кабинет гэжэ нэрлээд, арадые үлэсхэлэнһөө аршалхын тулада Иосидын кабиннчет демократическа арадай фронтоор унагаагдаха ёһотой гэжэ заана.

Коммунистнууд болбол прогрессивнэ партитай ба бюрократуудтай нэгэдэһэндэнь либеральна партиие буруушаана. Энээниие хэжэ болохогүй гэһэн уялга дүрбэн партинуудай хамтарһан комитедтэ либеральна парти үгэһэн байгаа.

Социалистическэ партиин зарим лидернүүдэй юушье хэнгүй миин ушарһаань, Сидехарай правительство унаһанай һүүлээр байгуулагдаһан[illegible] той байһан демократическа [illegible] байгуулха түсэб бэелүүлэгдэжэ [illegible] гүй болоһон байна. Энэ ушарһа[illegible] ниин компарти болбол социали[illegible] партиин эдэ лидернүүдые буру[illegible]

Коммунистическэ парти хадаа [illegible] листическэ парти, хүдэлмэри[illegible] таряашадай организацинуудтай бусад демократическа хүсэ[illegible] нягтаар хамтаран ажаллажа, ар[illegible] тын эмхитэй ажал-ябуулгын [illegible] Иосидын кабинедые унагаахын тэмсэхэ болоно гэжэ мэдүүлгын хэлэгдэнэ.

Датска риксдаг забастовконуудта эсэргүү хуули [illegible]

КОПЕНГАГЕН, майн 27. (ТАСС). Һаяхан премьер-министр Кнуд Кристенсен гэгшэ Фолькетинг (доодо палата) дээрэ үйлэдбэриин эзэд ба хүдэлмэришэдэй хоорондохи арсалдаае болюулхаар түлөөлэгдэгшын дурадхалые хуулиин хүсэтэй болгохо гэһэн хуулиин проектые оруулба. Хуулиин проект хадаа хүдэлмэришэдэй забастовкые зогсоохо гэһэн зорилготой байгаа.

Хуулиин проект болбол [illegible] консерваторнуудай, радикалну[illegible] социал-демократуудай парт[illegible] түлөөлэгшэдэй голосуудаар [illegible] байна. Коммунистнууд ба „[illegible] союзай“ партиин членүүд эсэр[illegible] лосовалһан байгаа.

Хуулиин проект болбол [illegible] ландстинг (дээдэ палата) дээр[illegible] байна.

Шэниисэ баалалтаар абалга тухай США-гэй газартаряа[illegible] министерствын захиралта

ВАШИНГТОН, майн 24. (ТАСС). Түрүүн соносхогдоһон программын ёһоор экспортировалха уялгануудаа хангахын тула шэниисэ баалалтаар абалгада правительство орохонь гэжэ газартаряалангай министерство сонос-хобо. Баалан абалга тухай захиралта соо фермернүүд болбол өөһэдынгөө худалдаанда гаргажа байгаа шэниисын хахад хубиие правительство[illegible] даха; элеваторнууд, тээрмэнү[illegible] ба бусад таряа болбосоруул[illegible] приятинууд болбол бүхы [illegible] абаһан шэниисынгээ хахаһы[illegible] вительствода худалдаха ёһо[illegible] хараалагдана. Иигэжэ 1946 [illegible] спортировалхын түлөө 250 [illegible] бушель шэниисэ абтаха боло[illegible] правительство найдана.

Хатсонай үгэ хэлэлгэ тушаа Трюгве Ли ба Громыко гэгшэдэй мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 24. (ТАСС). Нэгэдэмэл нацануудай организациин генеральна секретариин захиргаанай ба мүнгэн һангай асуудалнуудай талаар туһалагша Хатсон гэгшэ майн 23-да Нью-Йорк городто польско генерал-лейтенант Бур-Комаровский гэгшэтэй болоһон тусхай уулзалга дээрэ „Нэгэдэмэл нацануудай нэрэһээ“ Бур-Комаровскодо баяр хүргөө гэжэ „Нью-Йорк“ Таймс“ газетэ мэдээсэнэ.

Хатсоной хэлэһэн энэ үгэтэй дашарамдуулан Нэгэдэмэл нацануудай организациин пресс-бюро иигэжэ мэдүүлбэ: „Г-н Хатсон юушье хэлээ һаа, Нэгэдэмэл нацануудай нэрэһээ түлөөлэгдэжэ хэлээ бэшэ гэжэ генеральна секретарь Ли гэгшэ хэлэбэ. Ли болбол Хатсонай энэ үгэ хэлэлгэ тухай уридшалан мэдээгүй байгаа“.

НЬЮ-ЙОРК, майн 25. (ТАСС). Нэгэдэмэл нацануудай организаци[illegible] гүйн Советдэ томилогдоһон со[illegible] легациие толгойлогшо А. А. [illegible] хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ иимэ [illegible] хэбэ: „Польшын элитэ дизерт[illegible] шын ба польско арадай дайса[illegible] лагдажа, майн 24-дэ Вальдорф[illegible] гэжэ газарта уулзалга дээрэ [illegible] нацануудай организациин [illegible] секретариин туһалагшын хэһэ[illegible] гые тоншье болошогүй гэжэ [illegible] болохоор байна. Нэгэдэмэл на[illegible] нэрэһээ энэ дизертиртэ баяр [illegible] генеральна секретаряар [illegible] түлөөлэгдөөгүй байһаниинь эл[illegible] Нэгэдэмэл нацануудай орга[illegible] персоналай членэй зүгһөө [illegible] иимэ ябадал болбол гансахан [illegible] низациин персоналай членүү[illegible] на бэшэ, мүн тэрэшэлэн орга[illegible] нэрые гутаана!“

Бременэй оршондо шэнэ бомбонуудые турша[illegible]

ЛОНДОН, майн 21. (ТАСС). Британска ба американска бомбардировщигууд Бремендэ дүтэхэн шэнэ бомбонуудые туршажа үзэхэ бомбардировконуудые хэнэ гэжэ лондонско радио мэдээсэбэ. Энэ туршалгануудта американска „ниидэдэг хэрэмүүд“ гэжэ дүрбэн мотортой хүсэ ехэтэ самоледууд ба [illegible] „ланкастер“ гэжэ самоледууд [illegible] сана. Самоледууд 1,1 тонно [illegible] английска бомбонуудые ба а[illegible] 2,2 тоннын бронебойно ракет[illegible] нуудые хаяна.

Багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлгэ— арадай гэгээрэлэй органуудай шухала зорилго мүн

Арадай ажахые ба культурые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхын тула эрдэм мэргэжэлтэй кадрнууд манай орондо хэрэгтэй. Энээндэ советскэ һургуулинууд хүндэтэй үүргэ эзэлнэ. Тиимэһээ һурагшанарые һургалга ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарай түлөө багшанар бүхэнэй харюусалга бүри дээшэлхэ болоно.

Советскэ һургуулинуудай урда табигдаад байһан зорилгонууд хадаа һурагшанарһаа өөһэдынгөө мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ ба педагогическа ажал хүдэлмэреэ һурагшадые һайнаар һургаха ба хүмүүжүүлхэ гол зорилготой зохилдуулан ябуулжа, тэдэниие бата бэхи знаняар зэбсэгжүүлжэ, ажал байдалай замда оруулха ёһотой.

Манай республикын һургуулинуудта предмедые һайнаар мэдэдэг ба тэрэнэй методикые шудалһан эрхим багшанар үсөөн бэшэ, тэдэнэр саг үргэлжэ һайнаар һургадаг, тэдэнэй һургаһан һурагшад һургуулида үзэһэн предмедээ эрхим һайнаар ойлгодог байна. Зүгөөр Бурят-Монголой багшанарай ехэнхи хубиинь юрэнхы ба педагогическа мэргэжэл тон доодо хэмжээдэ байна. 1-4-дэхи ба мүн дээдэ классуудай багшанарай хахадһаань үлүүнь тус классуудта заажа шадаха зохистой эрдэм мэргэжэлгүй байха юм. Бэлэдхэл багатай ба тэрэ мүртөө өөрынгөө эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхын түлөө оролдологгүй багшанарай һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ябуулгые ажаглан хаража үзэхэдэ зарим багшанар (ехинхидээ залуунууд) арадай гэгээрэлэй таһагуудай инспекторнүүдай ба һургуулиин дирекциин зүгһөө хиналта хэдэггүй дээрэһээ һурагшанарай оюун сэдьхэлдэ харанхы балар ойлгогдосогүй зүйлнүүдые бухэжүүлэн нэбтэрүүлдэг байнабшуу. Жэшээлхэдэ, географиин багша нүхэр Худүгуева (Зэдын аймаг) Ростовско областиин мал ажал тухай хэлэхэдээ урок соогоо хүүгэдтэ иигэжэ тайлбарилна: „Областиин хойто талын хубида жэжэ мал ба эбэртэ бодо малнуудые үсхэбэрилдэг, нэрлэхэдэ: хонид ба ямаад болоно“... Тэрэнэй хүдэлмэриин түсэб соо „Иркутска ба Бурят-Монголой АССР“, „Нэгэ дүрбэлжэн метр хэды шэнээн шагнүүртэйб?“ гэхэ мэтэ мэдүүлэлнүүд бэшэгдэһэн байха юм. Цагатуйска, Худагинска эхин һургуулинуудай 4-дэхи классай һурагшанар 80 үгэтэй диктант бэшэхэдээ 50 алдуу гаргаһан байгаа; Хобокско эхин һургуулиин багша (Шарбунаев) „Дождь“ гэжэ ород үгэ эмэ түрэлдэ хабаадаха гэжэ тайлбарилва. 7-8-дахи классуудые дүүргэһэн багшанар заочно сессидэ һуража байхадаа, табадахи класста ород хэлээр үзэдэг зүйлөөр контрольно хүдэлмэри хэхэдээ 150 үгэлэ 15—20 үлүүтэй алдуу хэдэг байба, арифметикээр 5-дахи класста гарадаг зүйлөөр контрольно хүдэлмэри хэхэдээ 8 заочнигуудһаа 3 хүниинь „3“ сэгнэлтэ абаһан, бэшэниинь унаһан байгаа. Заочно һурадаг хэдэн олон багшанар (Түнхэн) 4-дэхи классай программаар бодолго бодожо шадаагүй байһан.

Зарим багшанар, илангаяа хүдөөгэй һургуулиин, хэшээлдээ тон муугаар бэлэдхэдэг, өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхын түлөө ямаршье оролдолго гаргадаггүй байха юм. Мүн уранһайханай, научно-ойлгосотой ба педагогическа литература огто уншадаггүй, хүүгэдые һургаха ба хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ ёһо тэды, ямаршье харюусалгагүйгөөр хандана. Эдэ бүгэдэнь инспекторскэ шалгалтаар элирүүлэгдэһэн байгаа. Заочноор һураха гурим хадаа багшанарай педагогическа бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ үүргэтэй байбашье, хүсэд бэелүүлэгдэжэ шадагдаагүй. Гэбэл зарим багшанар нэгэ курсда 5-6 жэлдэ заочноор һуража байдаг юм. Иимэһээ республикын һургуулинуудта һургалга ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанар хангалгагүй, доодо хэмжээндээ үлэһэн зангаараа гээшэ. Арадай гэгээрэлэй аймагай таһагууд, мүн зарим һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ шухала асуудалые тон хангалтагүйгөөр шиидхэдэг байна. Мүн хэдэн олон багшанарай өөһэдынгөө эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэг, дурата-дурагүйгөөр хандадаг ушарнууд олон байха юм. Энээндэ доора дурсагдаһан фактнууд дүүрэн баримта боложо үгэнэ. 1944-45 онуудай һуралсалай жэлэй эсэстэ багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институдаар багшанарай эрдэм дээшэлүүлхэ нэгэ һарын курса нээгдэһэн юм. Энэ курсада 1-4 классуудта заадаг 81 багшанар, 5—7 классуудта заадаг, 116 багшанар сугларха ёһотой байһан аад, 1—4 классуудай 44 багшанар сугла раад, һарын турша соо тэдэнэй 15 хүниинь хэнэйшье зүбшөөлгүйгөөр гэртээ харишаһан байха юм. Мүн 5—7 классуудай зүбхэн 27 багшанар сугларaа бэлэй. Иимэһээ 196 хүниие курсада хабаадуулха гэжэ правительствын баталһан түсэб болбол аймагай гэгээрэлэй таһагууд ба мүн багшанарай өөһэдынь гэмээр бэелүүлэгдээгүй, үнэндөө таһалдуулагдаһан байна гээшэ.

Багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ Бурят-Монголой институт багшанарай эрдэм дээшэлүүлхын тула июниин 10-һаа июлиин 25 хүртэр байха курса нээхэ юм. Энэ курсда 1-4 классуудай 217; 5—7 классуудай 118, хамта 335 багшанар хабаадуулагдаха ёһотой. Курсын түсэбэй ёһоор эхин ба долоон жэлэй һургуулинуудай багшанарай юрэнхы эрдэм ба педагогическа мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тон шухала предмедүүдые үзэхөөр хараалагдаһан байна. Энэ курсада заахын тула городой эрхим хүсэн болохо доцентнэр, городской һургуулинуудай дүй дүршэл ехэтэй һурагшанар ба багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай научна сотруднигууд хабаадуулагдаха юм.

Аймагай, районой ба городской арадай гэгээрэлэй таһагуудые даагшад мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ ёһотой багшанарые салин хүлһөөрынь бүрин хангажа, саг болзор сооһь курсада эльгээхэ уялгатай. Энэ курсын тон шухала гүрэнэй удхашанартай байһаниие мэдэрхэ шухала. Юуб гэхэдэ, һургуулинуудта хүүгэдые һургалга ба хүмүүжүүлгын хуби заяан хадаа багшанарай юрэнхы бэлэдхэл, педагогическа мэргэжэл ба тэдэнэй өөрынгөө хэрэгтэ инаглан дурладаг дээрэһээ дулдыдадаг гээшэ.

А. ДУРИНОВ,—Бурят-Монголой багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институдай директорэй орлогшо.

„Бурят-Монголой Үнэн“ газетын хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтэ эдибхитэд ба уншагшадта!

Манай редакци шэнэ байрада ороо гэжэ дуулгаад, [illegible] Улан-Удэ, ул.Ленина, 26 гэһэн адресаар бэшэгүүдээ [illegible] байхыетнай хүлеэнэбди.

Редакци.

Харюусалгата редакторай орлогшо Д. Д. ЛУБСАНОВ

РЕДАКЦИ БА ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Унэн), ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-86; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.)

(5002). Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР.